

PAROLE

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ
JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

3/2012 (311)

HELSINGISSÄ SYYSKUUSSA 2012

81. vsk

Mannerheim on ja pysyy

Jos taiteilija, mitä alaa hän sitten edustaakin, haluaa työnsä julkisuutta, hän saa sitä takuuvarmasti kun käyttää aiheena Mannerheimia. Kansallisen ikonin tölväiseminen tuottaa aina otsikoita. Ei niin kauan siten menetteli näin animaatiotaiteilija, joka teki nukke-Mannerheimistaan homon. Tuorein esimerkki on Yleisradion Mannerheim-elokuva, jossa nimihenkilöä esittää musta näyttelijä.

Molemmilla kerroilla tekijät ovat saaneet sen, mitä ovat halunneet: Julkisuutta. Tosin se on ollut pääasiassa iltapäiväjournalismia, joka ei montaa päivää elä.

Presidentti **Mauno Koivisto** la oli tapana sanoa: ”Ei pidä provosoitua, jos provosoidaan”. Näin kuitenkin tavallisesti tehdään, kun annetaan kommentteja, joiden perusteella iltapäivälehti voi repäistä otsikon: ”Kansa raivostui Mannerheimin lokaamisesta.”

Aivan tuoret puheenvuorot vahvistavat sen, että sensaatiojulkisuus kannattaa jättää omaan arvoonsa.

Mannerheimin arvo ja arvostus on säilynyt ja itse asiassa kasvanut.

Eduskunnan puhemies **Eero Heinäluoma** toi esille sosialidemokraattisen arvion marsalkasta Marskin majan 70-vuotisjuhlien yhteydessä seuraavasti: ”Mannerheim nousi sotapäällikkönä ja valtiomiehenä poikkeuksellisiin mittasuhteisiin. Aristokraatista ja Valkoisen armeijan päälliköstä tuli koko kansan arvostettu armeijan ylipäällikkö ja presidentti. Mannerheimin merkitys Suomen kansan henkelle uskalle ja kestäkyvyille oli korvaamaton. Tänäkin Mannerheim on se suomalainen, joka maailmalla tunnetaan ja joka on tuonut arvostusta kansallemme.”

Samassa tilaisuudessa presidentti **Sauli Niinistö** muistutti, että ”Suomen Marsalkka Mannerheim valittiin vuonna 2004 yleisöäänestyksen perusteella kautta aikain suurimmaksi suomalaiseksi. Äänestystulos osoittaa, että suomalaiset arvostavat suuresti Mannerheimin tekemää työtä kolmen sodan

ylipäällikkönä, valtionhoitajana ja tasavallan presidenttinä.”

Kiinnostavia ovat myös arkkiradikaali **Jörn Donnerin** viimeaikaiset kommentit. Hän sanoo vanhemmiten alkaneensa ymmärtää Mannerheimia, vaikka ei kaikissa asioissa häntä hyväksyisikään. Tämä näkyi hänen Mannerheimista tekemässä moniosaisessa tv-dokumentissa ja hänen samassa yhteydessä syntyneessä Mannerheim-kirjassaan.

Donnerin tuoreimpaan Suomen Kuvalehdessä ilmestyneeseen kommenttiin Parolen lukijankin on helppo yhtyä: ”Mannerheimin teot jäävät historiaan. Hänen ja monen muun tekojen perusteella maan vapaa ja itsenäinen”.

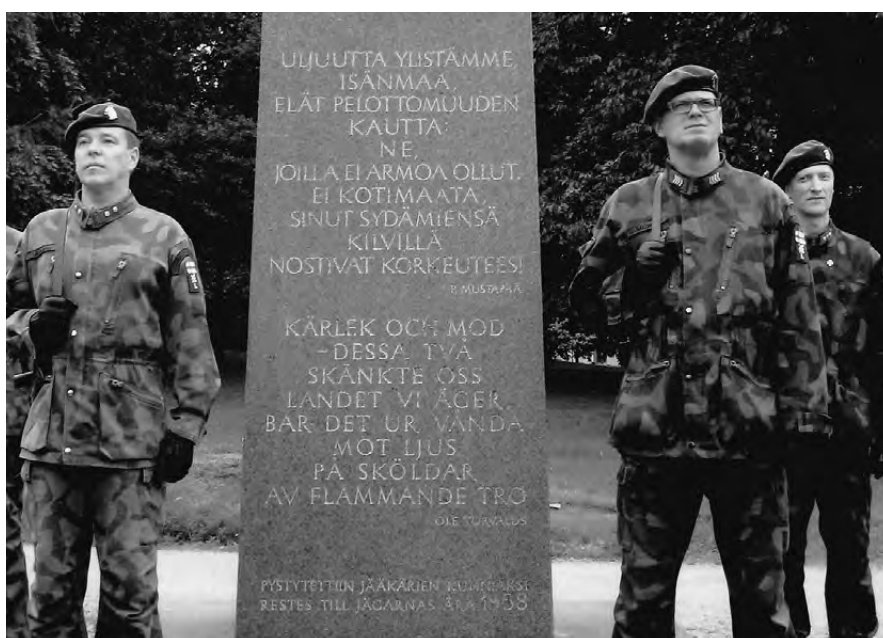
Laittamattomasti sanottu

Jukka Knuuti

P.S. Mutta kaikesta huolimatta ei Mannerheim-elokuvaa ole syntynyt, vaikka sitä on moniaalla yritetty. sama

Kansikuva:

Jääkäripatsas 12. elokuuta 2012 perinneyhdistyksen kesäpäivien aikaan. Kunniavartiossa vasemmalta ylikersantti Pasi Salonen, luutnantti Juha Ala-Aho, vääpeli Mika Korpela ja kapteeni Kaj-Erik Sandström. Kuva: Henrik Nordenswan.

Vaasan puheenjohtaja Martti Ehrnrooth toivotti kesäpäiväläiset tervetulleiksi ravintola Berny'ssa ja korosti aikataulussa pyrityn kiireettömyyteen.

Tervetuliassmaljaa nostavat vasemmalta Mark Arentz, Jukka Pennanen, Yvonne ja Bragde Forssten. Bragde oli juhlien järjestelytoimikunnan jäsen.

JP27:n perinneyhdistys kerrankin Vaasassa kesällä

Kesäpäivillä ennätysellinen 82 hengen osanotto

Margaretha Berghell ja Henrik Nordenswan kuuntelevat kaupunginjohtaja Tomas Häyryn tervetuliasspuhetta.

JP27:n perinneyhdistyksen kesäpäivät Vaasassa aloitettiin mahdollisimman upeassa paikassa, Raippaluodon sillan pielessä. Suomen pisimmän, yli kilometriä pitkän sillan juuressa ravintola Bernyssa vaasalaisten puheenjohtaja **Martti Ehrnrooth** kertoi järjestäjien tyytyväisyyden, että kerrankin voivat esitellä kesäistä Vaasaa eikä aina talven tuiskua ja pakkasta, mikä pakostakin kuuluu ohjelmaan aina, kun vietetään jääkärien paluujuhlan vuosipäivää 25 helmikuuta. Ehrnrooth sanoi ohjelman laatimisen silmämääränä olleen kiireettömän ohjelman aikaansaamisen.

Monipuolisen ja maukkaan saaristolaisaterian jälkeen. siirryttiin

kahteen alukseen, M/s Corinaan ja M/S Tuuliaan. joiden kyydissä lähdettiin kohti Vaasaa. Meri oli melkein tyyni ja aamupäivän sadepilvet olivat kadonneet. Aurinko paistoi sitten koko vierailun ajan,

Laivamatkan aikana **Tuula Harjunpää** kertoi lisää Vaasasta ja sen saaristosta. Tuula oli aloittanut oppaan tehtävät jo aamupäivällä bussissa matkatessamme kohti Raippaluotoa.

Nousimme maihin Vaasan kuin jääkärit ikään. Tulimme sisäsatamaan ja näimme, että sen vanha satamamakasiini oli kunnostettu komeaksi. Emme tällä kertaa kuitenkaan menneet katsomaan Kuntsin taidekokoelmaa, vaan siirryttiin

Kesäpäivät aloitettiin Vaasan saaristossa Raippaluodossa, Sinne kuljetaan Suomen pisimmän sillan yli. Köysisillalla on mittaa kilometrin verran. Merimatkalla Vaasaan M/S Tuulian takakannella – etualalla Pertti ja Arja Puonti.

kohti mahtaa Vaasan hovioikeuden taloa, joka esitteen mukaan edustaa uusgotiikka ja voidaan määritellä myös pohjoismaiseksi tiiligotiikaksi tai englantilaiseksi pyörökaarityyliksi.

Oikeuden istuntosalissa, keisari Aleksanteri I:n muotokuvan edessä hovioikeuden presidentti **Olli Varila** totesi, ettei huoneessa varmaan koskaan ole ollut yhtä paljon väkeä. Oli-

han meitä kesäpäivien osanottajien kaikkiaan 82 sielua.

Varila kertoi meille hovioikeuden historiasta, tehtävistä ja toiminnasta. Rakennuksen historiasta jäi mieleen, että 1852 tapahtuneen valmistumisen jälkeen talvisodan alla talossa tehtiin remontti. Keskuslämmityksen tieltä vietiin satamalaiturin täyteen talon 45 kaunista kakluunia ja seinien ja kattojen koristemaalaukset

peitettiin harmaalla maalilla.

Kaupungin vastaanotto Maaherrantalossa

Lauantain hieno ohjelma huipentui Vaasan kaupungin Maaherran talolla vastaanottoon ja buffet-illalliseen. Kaupunginjohtaja **Tomas Häyry** kertoi toivottaessaan meitä tervetulleiksi vapaussodan aikana Mannerheimin

Tyytyväisiä retkeläisiä hovioikeuden istuntosalissa. Vaasan hovioikeuden presidentti Olli Varila keisari Aleksanteri I:n muotokuvan edessä. Taloon piti aikanaan saada myös keisarin kuva, koska siellä oli ennestään hovioikeuden perustajan, kuningas Kustaa III:n kuva. Yläkuvassa hovioikeuden neuvoksen kirjoitusneuvoja. Toisessa pullossa oli mustetta ja toisessa hiekkaa musteen kuivaamiseksi.

Perinneyhdistyksen viiri on nyt myös Vaasan hovioikeudessa. Puheenjohtaja Pennanen luovuttaa, presidentti Varila ottaa vastaan.

päämajan sijainneen samassa talossa.

Puheenjohtaja **Jukka Pennanen** luovutti kaupungille kiitokseksi hyvästä yhteistyöstä vihreäksi maalattun pienoisjäkäripatsaan numero 2.

Mukavan seurustelun lomassa saimme kuulla oopperalaulaja **Katriina Järvisen** esittämiä talvisodan aikaisia varsin rempseitä lauluja.

Järjestävän yhdistyksen jäsen **Jan-Erik Juslin** esitteli kaupungin

edustustilat yhteydessä olevan huoneen, johon on sisustettu Mannerheim-museo muistoksi niiltä ajoilta, jolloin hän eli talossa. Juslin ei rajoittanut tarinoitaan vain Mannerheimiin vaan käsitteli varsin laajasti ja persoonallisesti Isänmaan historiaa.

Pöydästä ei puuttunut ruokaa eikä juomaa, vaikka vieraat viihtyivät Maaherran talossa pitkään mukavan yhdessäolon merkeissä. Taiteesta

Vaasan kaupunki on ottanut vastaan vihreän pienoisjäkäripatsaan numero kaksi. Vasemmalta Martti Ehrnrooth, Jukka Pennanen, kaupunginjohtaja Tomas Häyry sekä kansliapäällikkö Anna-Maija Iitola.

kiinnostuneille riitti ihmettelyä huoneiden seiniä komistavassa arvotaitessa.

Järjestäjät olivat huolehtineet osanottajien hyvinvoinnista viimeisen päälle. Bussi vei vielä hotelliin illallisen jälkeen. Tosin useimmat käyttivät tilaisuutta hyväkseen katsellen öistä Vaasaa palatessaan jalokaisiin hotelliin.

Mannerheimin päämaja sijaitsi tässä talossa 1918

Tässä talossa vuonna 1918 sijainneen teollisuuskoulun tiloissa kokoontui Suomen senaatti eli ”Vaasan hallitus”. Samoin myös ylipäällikkö kenraali Carl Gustaf Emil Mannerheimin johtamien hallitusjoukkojen päämaja sijoittui talon ensimmäisen ja toisen kerroksen tiloihin sanoi kaupunginjohtaja Tomas Häyry toivottaessaan vieraat tervetulleiksi kaupungin edustustilana toimivaan maaherran taloon.

Kenraali Carl Gustaf Emil Mannerheim puhui Vaasan torilla 26.2.1918 Saksasta tulleille Jääkäripataljoona 27:n jääkäreille seuraavasti:

”Minä tervehdin teitä jääkärit tervetulleiksi isänmaahan. Isänmaa tervehtii teissä parhaimpia poikiansa. Suomen nuori nouseva armeija näkee teissä sen opettajat ja tulevat johtajat. Nyt teitä odottaa suuri mutta kunnias työtä, yli koko Suomen luoda armeija, joka voi vapauttaa Suomen ja tehdä maastamme suuren mahtavan kansan. Olkaat tervetulleet joukkoomme. Eläköön jääkärit.”

1997 toteutetussa läänituudistuksessa Vaasa liitettiin Länsi-Suomen läänin, jonka pääkaupunki on Turku. Myös maaherra muutti sinne, eikä virka-asuntoa enää tarvittu.

Vuonna 2000 maaherrantalo siirtyi kaupungin omistukseen. Suomalaisten, ja erityisesti pohjalaisten, niin miesten kuin naistenkin, keskeinen perusarvo on yhä edelleen puolustaa suomalaisuutta ja isänmaata. Sekä ammattimainen että vapaaehtoinen maanpuolustustyö tähtää suomalaisuuden erityispiirteiden vaalimiseen ja niiden puolustamiseen.

Maanpuolustushenki on sitä arvokasta pääomaa, jota kaikkien kansalaisten tulisi vaalia. Maanpuolustushengen iskostaminen nuoreen polveen on meidän kaikkien tehtävä. Paikallis- ja aluehistoria elävät mielenkiintoisia vaihteita, ja siinä on nähtävissä yllättäviä vaihteluita. Vaasa on menettänyt joukko-osaston, ja nyt Kauhava menettää omansa Lentosotakoulun lopettaessa toimintansa vuoteen 2014 mennessä ja samalla rytinällä viedään täältä myös sotilassoittokunta.

Voidaan perustellusti tänä päivänä kysyä: Eläköö vahva maanpuolustushenki alueilla, joista puuttuvat vahvat maanpuolustuksen instituutiot?

Itse uskallan toistaiseksi väittää, että maanpuolustushenki elää ja voi hyvin, mikäli perinteitä kunnioitetaan ja perinteiden vaaliminen on muodoiltaan myös nykyihmistä puhuttelevaa. Olen myös omalta osaltani tyytyväisenä havainnut, että jääkäreiden ylpeä perintö ja aatteet ovat siirtyneet myös nuorempiin sukupolviin, kun vanhin poikani parhaillaan ylpeänä palvelee Porin prikaatin 1. jääkärikomppaniassa.

Järjestelyistä vastuuta kantanut Raimo Latvala on jo rentoutunut ja heittänyt pois solmion. Keskellä Timo Siuko-saari sekä Monica Latvala. Illan vahvat naiset jäähyllä parvekkeella, Vasemmalta oopperalaulaja Katariina Järvinen, kansliapäällikkö Anna-Maija Iitola sekä järjestelytoimikunnan jäsen ja matkaopas Tuula Harjunpää.

Jääkäripatsaalle myös Saksan jalkaväkiliiton seppele

Sunnuntain ohjelmassa painoutuivat kunniaosoitukset. Vaasan vanhalta hautuumaalla laskettiin seppeleet viime sotien sankarimuistomerkillle sekä 64:n Vaasaan haudatun jääkärien muistomerkillle. **Raimo Latvala** toimi seppelien laskussa sellaisella varmuudella ja rutiinilla, että hänen komennossaan me siviilit järjestäydimme kahteen neliriviin muis-

tomerkinn molemmin puolin niin hyvin, että saimme siitä korkean ammattimiehen, puheenjohtajamme, kenraalimajuri Jukka Pennasen tunnustuksen.

Vaasan hautuumaalla oli meille ulkopuolisille yllättävän paljon historiaa ja nähtävää. Vapaussodan muistomerkillä piti tietysti käydä katsomassa vapaussodan nuorimman sankarivainajan, Onni Kokon hautaus. Tuula Harjunpää jatkoi opastustaan tälläkin kierroksella. sen

mitä Tuula ei ehtinyt kertoa, saatoimme lukea meille jaetusta Vaasan hautuumaasta tehdystä upeasta Graaniittipuistoesityksestä.

Nyt tiedetään sekin, että laulaja Irma Rewellin lisäksi Vaasan on haudattu mm. taidemaalari Nandor Mikola ja kirjailija Venny Kontturi.

Hovioikeudenpuistikossa sijaitsevalle merelle katselevalle jääkäripatsaalle laskettiin kaksi seppelettä. JP27:n perinneyhdistyksen sekä Saksan jalkaväkiliiton seppe-

Seppleenlasku sankaripatsaalle. Seppelettä laskemassa Tuula Harjunpää, Jukka Pennanen ja Raimo Latvala. Joukko järjestäytyneenä seppleenlaskuun jääkäripatsaalla.

Vaasan kaupunki oli pannut pöydän koreakasi. Ruokaa ja juomaa riitti.

le. Tästä kesäpäivien kansainvälisestä osiosta vastasi everstiluutnantti **Mark Arenz**. Tämä perinneyhdistyksen ”yhteyshupseeri” Saksassa oli Suomessa Saksan sotilasasiamiehen kesäsijaisena,

Kesäpäivien viimeinen rasti oli Vaasan entisen kasarmialueen sotilaskoti, missä nautittiin vielä yhteinen lounas. Henkisenä ravintona kuulumme eversti evp **Ari-Ilmari Iisakkala** kertoi isästään jääkärimajuri Väinö Iisakkalasta. **Jan-Erik Juslin** kertoi hieman Vaasan kasarmialueen historiasta.

Häntä täydensi **Kari Talvitie**, joka kertoi Vaasan kasarmien kaltaisia puukasarmikokonaisuuksia rakennetun suomalaiselle sotaväelle 1880-luvulla samojen piirustusten mukaan seitsemään läänin pääkaupunkiin (Turku, Vaasa, Oulu, Kuopio, Mikeli, Hämeenlinna ja Viipuri). ”Vaikka Vaasan kasarmit ovat tyhjentyneet jo vuosia sitten, ovat ne merkittävä muisto niistä ajoista, jolloin Suomen mies astui ensimmäistä kertaa asevelvollisena omaan sotaväkeen. Tämä tapahtui marraskuussa 1881 ja miehet oli jaettu kutsuntatilaisuudessa tapahtuneen arvannoston perusteella kahteen ryhmään. Osa palveli puukasarmeilla kolme vuotta ja osa oman kotiseutunsa lähellä reservikompaniassa ainoastaan kolme kuukautta kolmen kesän osalle ja-

ettuna. Järjestelmä perustui omaan kansalliseen asevelvolliseen lakiin, jota pidettiin aikoinaan suurena saavutuksena. Esimiehet ja alaiset olivat kaikki Suomen kansalaisia ja rasi-te oli selvästi kevyempi kuin olisi ollut, mikäli olisi jouduttu palvelemaan Venäjän asevelvollisuuslain puitteissa tai jopa venäläisessä joukossa ja Venäjällä. Tätä kesti kaksikymmentä vuotta, kunnes venäläiset sortokaudella lakkauttivat Suomen oman sotaväen.”

Näillä 3. Vaasan tarkk’ampujapataljoonan kasarmeilla ehti tietenkin palvelulla lukuisa joukko tunnettuja henkilöitä, kuten esimerkiksi säveltäjä Toivo Kuulan isä aliupseeri Matti Kuula samoin kuin ”Lapuan lumiaurana” tunnettu Länkipohjassa miestensä edessä kaatunut Matti Laurila. Vaasan puukasarmit ovat joka tapauksessa pysyvä muistomerkki yleisen asevelvollisuuden tulosta Suomeen. Vaasan kasarmirakennukset näyttävät olevan hyvässä kunnossa ja siten oikealla tavalla muistuttavat kunniakkaasta oman sotalaitoksen historiasta. Rakennuksille näyttää löytyneen myös uutta käyttöä, mikä toivottavasti auttaa niitä säilymään myös jälkipolville, sanoi Talvitie

Lounaan jälkeen suurin osa siirtyi asemalle odottamaan junaa, mutta osa ehti vielä pistäytyä Vaasan sotaveteraanimuseossa, jota esitteli **Kaj Sandström**.

Vaasalaiset onnistuivat pyrki-myksessään järjestää juhlat kiireettömän aikataulun puitteissa. Missään ei tarvinnut kiirehtiä, mutta ei myöskään ollut tyhjiä välejä. Aikataulu olisi varmaan ollut myös **Marjo Ker-visen** maun mukainen. Hän kun oli toivonut kiireettömyyttä, mutta ei päässyt sitä Vaasaan kokemaan.

Teksti: Jukka Knuuti

Kuvat: Paavo Mikkonen

Myös vapaussodan 14-vuotiaan sankarivainajan Onni Kokon hauta katsastettiin.

Nyt tekee mielei laulella siit’ Suomen armeijasta, mi juuri nyt saa taistella sit’ ryssän koplaa vastaan, lauloi oopperalaulaja Katariina Järvinen.

Talvisodan laulujen räyhäkkäät sanat saivat illan raikuvimmat aplodit

Illan raikuvimmat aplodit sai oopperalaulaja Katariina Järvinen. Hänen esittämänsä *Marssilaulun* ja *Rintamalaulun* räyhäkkäät sanat olivat peräisin talvisodan ajalta.

Marssilaulun ensimmäinen säkeistö:

Verrattuna Venäjään on Suomi siru pieni, sillälaille vain, tällälaille vain. Mutta Suomi paisua voi kuin kärpäsieni, sillaille tälälaille vain.

Ja vastaavasti *Rintamalaulun* viimeinen säkeistö:

Ja selvä on se seikka ettei tänne koskaan tuoda sirppiä ja vasaraa ja hirmuvaltaa luoda Hei jaa se nähty on hirmuvaltaa luoda.

Laulut olivat kirjasta *Leijonan Pojat – lauluja sotapojille ja kotirintamalle – II*. Lauluvihkosen on julkaissut Sulasolin Helsingin piiri ja kustantanut Kustannusosakeyhtiö Otava vuonna 1941. Vihkossa on sävellyskilpailun tuloksia ja muita sotatalven 1939–1940 lauluja.

Kauhavan kaupungin yläasteen 27 oppilasta ja kaksi opettajaa Hohenlockstedtissa suomalaisten jääkärien kasarmin M1 edessä viime huhtikuussa. Oppilaat ovat esittäneet kotiseudullaan Sam Sihvon laulunäytelmää *Jääkärien morsian* noin 2000:lle katsojalle ja tienanneet matkarahat Saksaan jääkärien jäljille. Kasarmi on entisoitu museoviranomaisten valvonnassa ja toimii lääkefirman *Boskamp A.S:n* taidegalleriana. Kuvassa keskellä edessä *Museum am Wasserturmin* johtaja Achim Jabusch.

Saksan Jalkaväkipäivät 2012 ja Hohenlockstedtin museo 10 vuotta

Saksan Jalkaväkipäivät *Tag der Deutschen Infanterie* järjestettiin kuudennentoista kerran Bundeswehriin Jalkaväkikoulun alueella Hammelburgissa 4.–6.7.2012. Viikonvaihteessa 7.–8.7. vietettiin Hohenlockstedtissa *Museum am Wasserturmin* ja museossa olevan pysyvän suomalaisista jääkäreistä kertovan näyttelyn 10-vuotistilaisuutta.

HAMMELBURG JA INFANTERIESCHULE

Saksan Jalkaväkiliitto ja Bundeswehriin Jalkaväkikoulu isännöivät vuosittain järjestettävää jalkaväkitapahtumaa. Ohjelma on vakiintunut jalkaväen toimintaa ja varustusta esitteleväksi tapahtumaksi. Saksan asevoimia ovat koetelleet ja koettelevat edelleen vahva turbolenssi ja jatkuvat muutokset. Tämä heijastui päivien epävirallisissa puheenvuoroissa ja keskusteluissa sekä pääesitelmässä.

Tänä vuonna matkalle osallistuivat Etelä-Suomen Sotilasläänin

komentaja, prikaatikenraali **Pertti Laatikainen**, Kaartin Pataljoonan komentaja, everstiluutnantti **Rainer Peltoniemi** ja Jääkäriprikaatin komppanianpäällikkö, kapteeni **Mikko Koskimaa** Sodankylästä. Luutnantti res **Pekka Sillanpää** Tampereelta liittyi myös seurueeseen. Matkan johtajana toimi Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali **Asko Kilpinen**. Rouva **Oili Kilpinen** oli mukana vahvistamassa Hammelburgin alueelle vuosien mittaan luotuja ystävyysuhteita.

Pääosa joukosta saapui Finnairin lennolla Frankfurtiin ja edelleen

Res. luutnantti **Pekka Sillanpää** ja saksalainen res. kapteeni **Anders Devers Wiesel-tiedusteluvaunun** edessä. Kuva Pekka Sillanpää.

vuokra-autolla Hammelburgiin. Kilpiset ajoivat omalla autolla Ruotsin kautta. Majoitus oli varattu perhe **Neebin** hotelli *Landgasthaus Zum Sternissä* Elfershausenissa. Tämä on perinne alkaen vuodesta 1999. Samaa hotellia ovat käyttäneet Jalkaväkipäiville osallistuneet reserviläiset ja virolaiset ystävämmme. Hotellin yhteystiedot ovat tämän tarinan lopussa.

Rahan niukkuus näkyy Saksassakin

Vuoden 2012 Jalkaväkipäivillä näkyi rahan niukkuus. Se ei ole vain Suomen ongelma. Päivien laajat oheistapahtumat oli supistettu minimiin. Esimerkiksi Bonnlandin asutuskeskustaistelujen harjoitusalueella ei tänä vuonna järjestetty toimintanäytöksiä. Jalkaväen ase- ja varustenäytely oli keskitetty kasarmialueelle. Yhteistä nuotioiltaa *Kammeradschaftabendia* vietettiin ensimmäisen kerran kasarmialueen keskellä olevalla nurmikentällä ”Vänrikkien nurmikolla” eikä Bonnlandin linnanpihalla.

Jalkaväkipäivät on samal-

Elfenhausenissa asuttiin perinteisesti majatalossa ”Landgasthaus Zum Stern”. Majapaikan edustalla vasemmalta everstiluutnantti Peltoniemi, kenraali Laatikainen, rouva Kilpinen, kenraali Kilpinen ja kapteeni Koskima.

la Bundeswehriin jalkaväkiaselajin komentajiston neuvottelupäivä. Komentajistoon sisältyvät myös jalkaväen reservipataljoonien komentajat sekä Saksassa jalkaväkeen kuuluvien vuoristojääkäri- ja laskuvarjojääkärirykmenttien ja pataljoonien komentajat. Osanottajia oli yhteensä noin 500. Mukana ovat niin nuoret upseerit kuin aktiivipalveluksessa olevat aliupseerit ja siviilihenkilöt sekä paikalliset kutsuvieraat ja ampumakilpailuihin osallistuvat joukko-osastojen ja reserviläisten joukkueet.

Jalkaväkipäivillä on mahdollisuus nähdä läpileikkaus Saksan jalkaväen henkilöstöstä alkaen 80-vuotta täyttäneestä reserviin siirtyneestä neljän tähden kenraalista, entisestä Generalinspektöristä (Bundeswehriin komentaja) päätyen tämän päivän luutnanttiin ja aliupseeriin sekä kahden vuoden sopimuksella palvelvaan rivimieheen ja reserviläiseen.

Mukaan on mentävä niukallakin budjetilla

Pääesitelmän piti *Bundeswehrverbandin* puheenjohtaja eversti **Ulrich Kirsch**. Verbandiin kuuluvat Upsee-

riliitto, Aliupseeriliitto ja Varusmiesliitto, joka nyt joutuu muuttamaan nimensä? Esitelmä käsitteli edessä olevia mittavia palkkaongelmia, kurikysymyksiä sekä komennuksia ulkomaille – taistelualueille. Esitelmä antanee osviittoja myös puolustusvoimiemme henkilökuntajärjestöille. Kyllä ongelmia kasaantuu myös muiden maiden henkilökuntaliitoille!

Pidän suositeltavana, että Puolustusvoimat ja Jääkärisäätiö yhdessä voisivat myös niukan budjetin vuosina lähettää vuosittaiseen Saksan jalkaväkitapahtumaan puolustusvoimiemme palveluksessa olevia sotilaita sekä reserviläisiä ja jääkäriperinneyksissä aktiivisesti mukana olevia. Olemme näkyvä ja huomioitu joukko noin 10–14 osallistuvan maan joukossa. Jokavuotisia osallistujia ovat myös liittoutumattomat Ruotsi, Itävalta ja Sveitsi. Suomalaisen osallistujajoukon ”puolivirallinen” status Jääkärisäätiön ja JP 27:n Perinneyhdistyksen muodostamissa vuosikymmenien mittaisten perinteiden puitteissa on antanut meille runsaasti liikkumis- ja keskusteluvapautta verrattuna muiden maiden osallistujien jäykähköön viralliseen

edustukseen. Saksan Jalkaväkiliiton vain suomalaisille päivien päätteeksi perjantaina tarjoama perinteinen lounas *Finnenessen* on tästä näkyvä ja lämminhenkinen esimerkki.

MUSEUM AM WASSERTURM TÄYTTI 10 VUOTTA

Lauantaiamuna klo 09.00 suuntasi osa ryhmästämme Elfershausenista kohti Hohenlockstedtia ja siellä jääkäreistämme kertovaa pysyvää näyttelyä. Everstiluutnantti Peltoniemi ja luutnantti res Sillanpää joutuivat työn ja velvollisuuksien kutsumina lähtemään Suomeen perjantaina ja lauantaina. Kenraali Laatikainen ja kapteeni Koskimaa sekä Kilpiset jatkoivat kohti Hohenlockstedtia. Perillä olimme liki kuuden tunnin ajon jälkeen noin klo 15.00. *Zum Kamin* keskellä kylää oli kuten aina aiemminkin majapaikkamme.

Klo 18.00 alkoi *Museum am Wasserturmin* kymmenvuotista tilaisuutta juhlistava tilaisuus museon pihalla. Saksalaisen tavan mukaan oli paikalle tilattu purtavaa ja virvokkeita myyviä yrittäjiä. Musiikista vastasi paikallisen palokunnan puhallinorkesteri. Tuttuja lauluja ja marsseja. Museon johtaja **Achim Jabusch** avasi tilaisuuden ja luovutti puheenvuoron *Kreispräsidentille*, piirihallituksen puheenjohtajalle **Friedrich Thiemannille**, joka kiitti runsain sanoin museoväen aktiivista toimintaa ja museon saamaa laajaa julkisuutta. Pormestari **Diedrichsenin** puheen jälkeen Jääkärisäätiön puheenjohtaja kertoi museon alkuvaiheista ja syntyprosessista, joka kesti liki 10 vuotta vuodesta 1993 vuoteen 2002. Hän käsitteli myös kustannusten jakautumista Hohenlockstedtin kunnan ja JP 27:n Perinneyhdistyksen välillä. Kunta vastasi kiinteistä rakennuskustannuksista ja Perinneyhdistys jääkäriin näyttelyyn tarvittavista kalusteista ja näyttelyn visuaalisesta ilmeestä sekä näyttelyaineistosta ja näyttelyn suomalaisten rakentajien matkakustannuksista.

JÄÄKÄRIPATSAS MYNNISSÄ

Jääkärikanssiassa saatavilla taas mustia metallisia jääkäri-pienoispatsaita hintaan 300 euroa. Sponsoreille tarkoitetuista numeroituista vihreistä patsaista tulee sopia kanslian kanssa puhelimitse tai sähköpostilla.

Museossa kävijöitä on ollut noin 20 000

Museon tilasta puolet on paikallisen kotiseutumuseon vaihtuvien näyttelyiden tilana. Toinen puoli on omistettu suomalaisista jääkäreistä, Suomen lähihistoriasta ja Puolustusvoimiemme nykypäivästä kertovalle pysyvälle näyttelylle. Vuoden 2011 lopussa oli tilaistoitua vuodesta 2002 alkaen yhteensä 19 637 museokäyntiä. Vuoden 2011 aikana oli käyntejä 2 700. Näistä 250 kävijää tuli Suomesta. Museo oli vuonna 2011 auki 128 päivää. Kymmenen vuoden aikana on museossa käynyt 2 504 suomalaista. Joukossa on useita Saksassa harjoituksissa tai komennuksella olleita sotilaita. Vuoden 2012 loppuun mennessä voidaan lausua museovieras nr 20 000 tervetulleeksi.

Yhdistys *Verein für Kultur & Geschichte von Hohenlockstedt e.W.* on museollaan *Museum am Wasserturm* tehnyt kymmenen vuoden aikana tunnetuksi Suomen jääkärien historiaa ja heidän elämäntyötään Suomen itsenäisyyden hyväksi koko Schleswig-

Holsteinin alueella ja television sekä lehdistön kautta myös laajemminkin Saksassa. Erityisesti runsaat ylempien koululuokkien vierailut museossa yhdessä ystävyyskaupungin Lapuan oppilasvaihdon kanssa ovat tehneet Suomea ja historiaamme tunnetuksi myös nuorten joukossa. Hohenlockstedtin museoväki ja toimintaa aktiivisesti tukeva kunnan johto ovat suur-kiitoksemme ansainneet!

Sunnuntaina oli kotiinlähdön aika. Kenraali Laatikainen ja kapteeni Koskima lensivät kotiin Hampurin kautta ja Kilpiset lähtivät anivarhain maanantaina ajamaan kohti Tukholmaa ja laivarantaa. Pitkä etappi lauttoineen ja yllätyksineen. En suosittele, jos aikataulu on tiukka!

Arvoisat Parolen lukijat! Jos ja kun käytte Saksassa ja erityisesti, jos olette matkassa omalla autolla, niin poiketkaa Hohenlockstedtiin. Hiljainen hetki Jääkärimuistomerkin äärellä Ehrenhainissa on kunnianosoitus jääkärien elämäntyölle itsenäisyytemme hyväksi.

Asko Kilpinen

TUNNISTATKO HEIDÄT? 3/2012

■ Vaikuttavatko tuihulta. Keitä saattaisivat olla nämä kaksi jääkäri- nuorukaista keväisessä maisemassa. Näkymä on sen verran lehtomainen, että ulkomailla taide-taan olla.

■ Jos Sinulla on aavistusta herrojen henkilöllisyydestä niin kerro jukkakuuti@gmail.com tai 0407532751.

Perinnetyö on arvokasta

Moninaiset perinne- ja kyläyhdistykset, seurat ja yksityiset tekevät joka puolella Suomea mitä erilaisimpien muistojen eteen valtavasti vapaaehtoista työtä. Perinnetyö nostaa menneiden sukupolvien saavutukset kunniaan ja tekee arjesta ja ympäristöstämme mielenkiintoisemman. Perinnetyö antaa sisältöä elämään ja auttaa meitä ymmärtämään historian jatkumoa niin suvun puitteissa kuin valtakunnankin tasolla. Asioiden ja tapahtumien syy- ja seuraussuhteet selkiytyvät ja ne ikään kuin tulevat lähemmäksi. Kovin olisi maamme karu ja kesämme tapahtumaköyhä ilman värikkäitä perinnetapahtumia.

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksenä meidän tehtävämme on vaalia ennen kaikkea jääkäreiden perintöä. Tehtävämme on siirtää tämä hieno ja arvokas perintö tähän päivään. Tehtävämme ei ole helppo. Se on muuttunut ja muuttuu ajan myötä yhä haastavammaksi. Nykypäivänä niin nuoret kuin varttuneemmatkin kansalaiset elävät mitä moninaisimman tiedon ympäröimänä. Tietoa pursuaa esille monin tavoin ja monesta suunnasta. Tietoa on vaikea jäsentää ja kilpailu tiedosta on jatkuvaa. Miten me voimme pärjätä tässä kiihtyvällä vauhdilla muuttuvan tietoyhteiskunnan kamppailussa? Jos hoidamme asiamme kunnolla, niin varmasti hyvin, sillä meillä on yksi suuri etu moneen muuhun verrattuna; meidän jakamamme tieto on arvokasta, kestävää ja mielenkiintoista.

Perinneyhdistyksemme toteuttaa perinne-tehtävänsä monella eri tasolla ja taholla. Yhdistyksen hallitus ja jääkärisäätiö toimivat valtakunnallisesti. Vaikutuskeinot ovat siten myös valtakunnallisia, kuten Parole-lehti, erilaiset valtakunnalliset tapahtumat, hankkeet ja yhteydenotot. Alaosastojen toimintakenttänä ovat alueelliset ja paikalliset tapahtumat ja toiminnot. Keinot ovat hyvin samanlaisia kuin valtakunnallisella tasolla. Niin valtakunnalliset, alueelliset kuin paikallisetkin aktiviteetit ovat lähes aina ajallisesti rajoitettuja ja vievät runsaasti aikaa. Kun niihin ryhdytään, on valmistelut ja toteutus hoidettava aina perusteellisesti ja

hyvin, Vaasan upeiden kesäpäivien tapaan. Siksi tällaisia tapahtumia ei myöskään kannata pitää liian usein, jotta resurssimme riittävät tarvittavan tason ylläpitoon.

Yksilötasolla meidän on mahdollista toimia ja vaikuttaa nopeasti ja tehokkaasti ilman suuria valmisteluja joka ikinen päivä. Yhdistykseemme kuuluu vajaa 2000 jäsentä ympäri Suomea. Sillä määrällä voimme vaikuttaa laajasti ja tehokkaasti. Vajaa sata vuotta sitten suunnilleen sama määrä jääkäreitä vaikutti koko valtakunnan kehitykseen vuosikymmenien ajan ratkaisevalla tavalla. Tänä päivänä meidän jäsenten rooli on perinnetiedon osalta yhtä ratkaiseva. Yksilöinä meidän on tuotava omassa piirissämme jääkäriaatetta ja sen merkitystä esille sopivalla tavalla. Ei tyrkyttäen, vaan toimintaan ja historiaan sovittaen, omien periaatteittemme mukaisesti, erilaisuus hyväksyen, mutta omiin pysyviin arvoihimme vahvasti nojaten.

Jääkärien elämäntyö on kaikissa tapauksissa kokenut ja mielenkiintoinen kertomus, yleensä hieno ja kunniallinen, joskus erilainen, mutta aina osa maamme historiaa. Nykynuoret haluavat kuulla mielenkiintoisia tarinoita, joita heidän ikänsä suomalaiset nuoret aikanaan tekivät. Niitä meillä, yhdistyksemme jäsenillä on kerrottavana ja meitä kertojia on paljon. Yhdistyksemme arvokkain työ tehdäänkin kodeissa ja toreilla, töissä ja ystäväpiireissä, siellä missä ihmisiä liikkuu ja keskustelua syntyy. Jatketaan tätä työtä, sillä jääkäreiden tarinat ja jääkäri liikkeen perusteet pitää kertoa mahdollisimman monille. Tulevat 100-vuotisjuhlat velvoittavat meitä tähän ja antavat meille samalla hyvän syyn ottaa asiaa esille.

Kirkasta syksyä ja mielenkiintoisia keskusteluja
toivoo

JP52

HÅRD FRED FÖR FINLAND

Ryssland får Näset, Viborg, Ladogastranden.
Hangö upplättes som militär stödjepunkt.

Finlands utrikesminister Risto Ruti.

**Striden har redan avblåsts.
Ratificering på 10 dagar.**

Kl. 10 f. m. svensk tid 13 mars 1940 avblåstes striderna mellan Finland och Ryssland, sedan den finska delegationen undertecknat de hårda ryska fredsvillkoren natten till onsdagen. Den finska befolkningen fick kännedom om undertecknandet genom ett tal av utrikesminister Tanner i finsk radio på förmiddagen. Budskapet väckte mycket blandade känslor. Försvarsminister Niukkanen och nu dervisningsminister Hannula ha avgått ur regeringen som protest.

Fredsvillkoren återfinnas inuti tidningen, och här nedan följer en redogörelse för fredsförslagets ikraftträdande och tidpunkten för utrymningarna.

MOSKVA.

Stalin vid arbetsbordet.

Vuoden 1940 välirauha oli Neuvostoliitollekin välirauha

SAMPO AHTO

Suomen ja Neuvostoliiton välillä maaliskuussa 1940 solmittua rauhansopimusta on kansan suussa tavattu kutsua pakko- tai välirauhaksi. Kumpikin nimitys vastaa todellisuutta, vaikka kansainvälisen oikeuden mukaan kysymyksessä oli kahden valtion välinen ”normaali” sopimus, jollaisten on määrä olla pysyviä. Pakkosopimus se kiistatta oli, sillä puukko kurkulla Suomen oli se allekirjoitettava, ainoana todennäköisenä vaihtoehtona maan tuhoutuminen. Tasavertaisten osapuolien neuvotteluiden tuloksesta ei siis ollut puhettakaan, vaan armottomasta kiristämisestä. Kansainvälisessä käytännössä moiset sopimukset eivät ikävä kyllä ole harvinaisuuksia, mutta eivät myöskään niiden usein aiheuttamat kohtalokkaat seuraukset.

Välirauha-käsitteen käyttö tuotti sotien jälkeen syytöksiä siitä, että suomalaiset olisivat sopimusta tehdessään olleet epärehellisiä ja alusta alkaen pitäneet sitä vain väliaikaisena revanssi mielessään. Sikäli tällaisissa syytöksissä oli perää, että poikkeusyksilöitä lukuun ottamatta jokaisen suomalaisen oli suorastaan pakko pitää tehtyä sopimusta pöyristyttävän epäoikeudenmukaisena. Hyökkääjä oli anastanut maastamme runsaan kymmenesosan ja yli 400 000 suomalaista oli pakotettu kotiseutunsa ja kaiken muunkin menettäneinä lähtemään mieron tielle. Asian ajattelemisen ei jätä mieltä edelleenkään kylmäksi, vaikka Stalinin saneluratkaisusta on kulunut jo yli seitsemän vuosikymmentä.

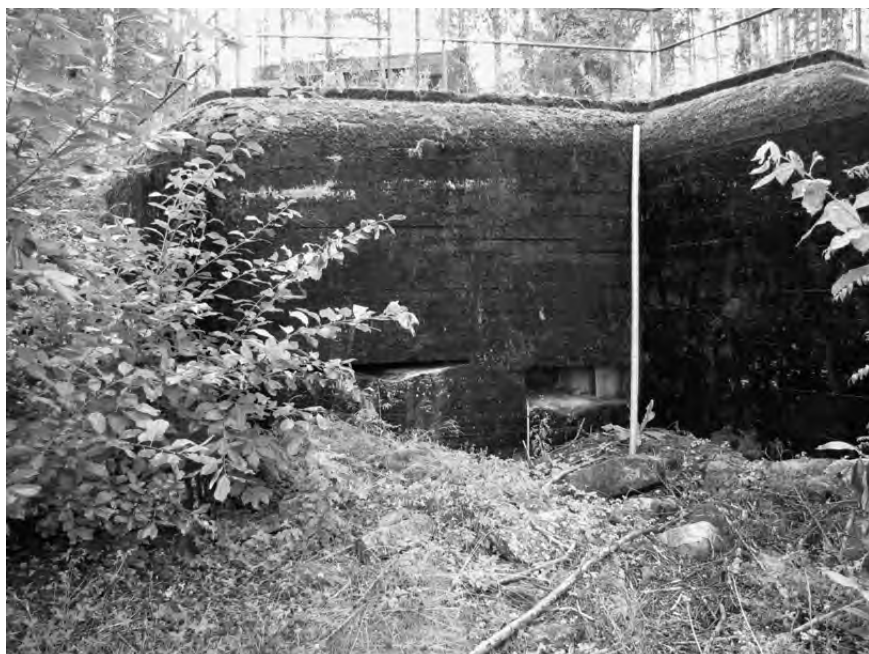
Oli aivan selvää, että Suomesa toivottiin Moskovan diktaattorin toteuttaman anastuksen jäävän vain tilapäiseksi alaluvuksi laajenemassa olleen toisen maailmansodan historiassa. Rajoja piirrettiin kaikkialla uudelleen eikä tulevaa tiennyt kukaan. Miksi äärimmäinen epäoikeudenmukaisuus jäisi juuri Suomen kohdalla pysyväksi asiantilaksi, kun jokainen sotaa käyvä kuulutti

Kova rauha Suomelle, otsikoi Tukholmassa Dagens Nyheter 14, maaliskuuta 1940. Silloin ei vielä puhuttu välirauhasta.

maailmaan oikeudenmukaisuutta? Väinikki Stoolin runojen säe ”viel’ uusi päivä kaiken muuttaa voi” antoi suomalaisille uskoa parempaan jo maaliskuun murheellisina viikkoina vuonna 1940.

Neuvostoliitolta jäi talvisota kesken

Epämääräisen toivon ohitse meni mitä realistisin huoli siitä, voisiko edes silvottu tynkä-Suomi säilyttää vapautensa laajentumishaluaan osoittaneen ja osoittavan Stalinin jättiläisvaltion vierellä. Sotilaallista vastahyökkäyksestä ryöstettyjen alueiden takaisin saamiseksi oli yksinäisen Suomen turha haaveilla, hyvä jos pystyttiin puolustamaan edes sitä, mikä oli jäänyt jäljelle. Seurauksena oli, että puolustusvoimat keskittyivät pelkästään siihen, miten maata puolustettaisiin, eikä lainkaan siihen, miten anastaja saataisiin menetetyiltä alueilta pois. Nyt hädän ollessa ilmenen puolustukseen saatiinkin tukea niin paljon kuin sitä Suomessa oli ylipäätään antaa. Asevelvollisten palvelusaika nostettiin kahdeksi vuodeksi, aseita ja kalus-

Neuvostoliitto suunnitteli kiertävänsä Saimaan ja Suomenlahden välisen Salpa-linjan pohjoisesta. Salpalinjan bunkkeri Lappeenrannassa nykyasussaan.

toa hankittiin mistä niitä vain saatiin ja itärajan turvaksi rakennettiin kuuluisa puolustuslinja, niin sanottu Salpa-asema. Tilanteen muututtua perusteellisesti kevätkesällä 1941 ajankohtaisiksi tulleet hyökkäyssuunnitelmat oli laadittava suurella kiireellä ja improvisoiden.

Hädän tuntua Suomessa lisäsi tietoisuus siitä, mitkä olivat olleet Neuvostoliiton tavoitteet Suomessa juuri päättyneen talvisodan aikana. Tarkoituksena oli ollut koko maan miehittäminen. Tämä tuli täysin selväksi jo silloin, kun näyttämölle tuotiin Otto Wille Kuusisen ”kansanhallitus” julistuksineen ja ”kansanarmeijoineen”. Ei kai tällaista marionettihallitusta olisi muodostettu, jos tavoitteena olisivat olleet vain tietyt korjaukset valtakuntien rajalla? Selvää kieltä puhuivat myös lukuisat sotasaaliiksi saadut käskyt, joita neuvostojoukoille oli annettu niiden tavoitteista.

Nykyään asian pitäisi olla kiistan, kun julkisuuteen tulleista asiakirjoista voidaan yksityiskohtaisesti lukea, miten ja missä aikataulussa Suomen länsiraja pyrittiin saavuttamaan. Arvoitukseksi jää se, että meillä on edelleen tietorikkaitakin

kansalaisia, jotka uskovat, että Stalin pyrki ainoastaan parantamaan paikallisesti Leningradin turvallisuutta.

Todellisuudessa Neuvostoliitolla jäi talvisota pahasti kesken, ja Suomen tuolloinen johto käsitti sen. Jos Moskovan rauha jollekin oli välirauha, se oli sitä Stalinille. Tällaiseen epäluuloon oli hyvät syyt, ja epäluulo muuttuu varmuudeksi sen perusteella, mitä nykyään tiedetään tai ainakin pitäisi tietää.

Stalin toivoi kapitalistivaltiot käymään sota keskenään

Miksi Stalin sitten suostui Moskovan rauhaan, jos se ei vastannut hänen tavoitteitaan? Neuvostoliiton johdon yllättänyt suomalaisten sitkeä ja monesti myös menestyksellinen vastarinta riittää vain osaselitykseksi. Vaikka venäläisten katsannossa vastarinta edelleen maaliskuussa 1940 näytti lujalta, hyökkääjä oli vähä vähältä kasvattanut ylivoimansa sellaisiin mittoihin, että se olisi tsunamin tavoin ajan mittaan jyrännyt suomalaiset alleen. Kysymys oli vain siitä, miten pitkä tuo aika olisi oleva ja voisiko sen kestäessä ennättää tapahtua jotain, mikä vaarantaisi Stalinin

suuret suunnitelmat.

Stalinin oli pakko vastata mielellään, että sellaista voisi tapahtua, ja hän oli varovainen mies. Koko hänen suurstrategiansa ydin oli ollut se, että niin sanotut kapitalistivaltiot saataisiin sotaan keskenään ja siten kuluttamaan toisensa. Jo oppi-isä Lenin oli sanonut, että kapitalistivaltiot olisi kiihottettava toistensa kimpuun Neuvostoliiton jäädessä sivuun nauravaksi kolmanneksi. Loppuvaiheessa venäläiset heittäisivät sitten Stalinin sanojen mukaan maailman vaakakuppiin ratkaisevan painon eli puna-armeijan, jota Stalin oli käynyt uhrauksista piittaamatta määrätietoisesti rakentamaan. Vuonna 1939 se oli jo maailman ylivoimaisesti

Stalinin tarkoitus oli saada kapitalistimaat sotaan keskenään. Kuvassa kevyt ranskalainen Renault R-35 panssarivaunu ja legendaarinen Stuka, saksalainen JU-87 syöksypommittaja.

suurin armeija.

Elokuussa 1939 Saksan kanssa solmittu sopimus oli ollut Stalinille avain kapitalistivaltioiden saamiseksi toistensa kimppuun. Sopimus oli Neuvostoliitolle hyödyllinen luonnollisesti myös sen vuoksi, että se tuotti sille etupiiriksi kutsutun alueen, jossa sillä oli toiminnanvapaus äskeisen ja todellisuudessa myös pysyvän päävastustajan Saksan avulla. Etupiirialueen haltuunottoon kuului Suomenkin miehitys. Sopimus Hitlerin kanssa oli rohkaissut tämän hyökkäämään Puolaan, jolloin länsivallat vastoin Saksan johtajan uskomusta olivat julistaneet sodan. Kapitalistivaltiot taistelivat nyt elämästä ja kuolemasta ja Neuvostoliitto jäi nauravana kolmantena odottelemaan vuoroaan.

Strategia vaarantui kuitenkin Neuvostoliiton talvisota-seikkailun vuoksi. Länsivallat uhkasivat tulla Suomen avuksi itseään suorastaan tyrkyttäen. Todellisena vaikuttimena ei tosin ollut huoli Suomen kohdalosta vaan pyrkimys saada Ruotsin malmikaivokset omiin käsiin. Joukkojenhan olisi pitänyt kulkea Pohjois-Ruotsin halki, jolloin kaivokset olisi voitu miehittää. Avoimeksi jää kysymys, olisiko Suomeen saakka edes riittänyt miehiä. Joka tapauksessa tarjolla oli mahdollisuus, että Neuvostoliitto tätä kautta joutuisi sotaan länsivaltoja vastaan, joiden tiedettiin hautovan suunnitelmia myös maihinnoususta Petsamoon ja hyökkäyksestä Kaukasiaan. Stalin olisi menettänyt asemansa sivustakatsojana ja joutunut mukaan suursotaan väärään aikaan ja vieläpä Hitlerin rinnalle.

Stalin oli joutua sotaan väärälle puolelle

Hänellä oli siis painavat syynsä lopettaa sota Suomea vastaan mahdollisimman nopeasti. Joka elää susien joukossa, sen täytyy ulvoa susien mukana. Todellisilla syillä rauhan-tekota ei tietenkään perusteltu. ”Kun me nyt puhumme puolustuksesta, se ei ole muuta kuin naamiointia”, Sta-

Otto-Ville Kuusisen Suur-Suomi-kansantasavaltaan jo joulukuussa 1939 liitetystä Itä-Karjalasta muodostettiin nyt ”Karjalais-suomalainen sosialistinen neuvostotasavalta”, jonka muodolliseksi päämieheksi tuli toveri Kuusinen. Tapahtuma herätti Suomen puolella aiheellisia epäilyjä siitä, että ajatuksena olisi perustan luominen tulevalle Neuvosto-Suomelle. Kuvassa Kuusisen hallitusta perustetaan.

lin oli todennut vuoden 1938 lopulla. ”Kaikki valtiot naamioivat. Joka elää susien joukossa, sen täytyy ulvoa susien mukana. Olisi typerää, jos me paljastaisimme salaisimmat ajatuksemme ja löpöttelisimme niistä. Silloin meitä voitaisiin moittia tyhmyreiksi.”

”Joka elää susien joukossa, sen täytyy ulvoa susien mukana”.

Niinpä Neuvostoliitto Molotovin suulla ilmoitti pian aseiden vaiettua saavuttaneensa tavoitteensa: ”Leninin kaupunki, vallankumouksen kehto, voi nukkua rauhasa”, sillä ”valkosuomalainen sodanlietsojaklikki on saanut opetuksen, jota se aivan pian ei unohda.” Rauhante-koon Neuvostoliitto oli kuulemma suostunut sen vuoksi, että Suomen kansallinen hallitus (eli Kuusisen niin sanottu Terijoen hallitus) oli halunnut helpottaa Suomen kansan asemaa ja lopettaa verenvuodatuksen. Todellisuudessa O. W. Kuusisel-ta ei kysytty tietenkään mitään, kun hänet sillä hetkellä tarpeettomana työnnettiin toistaiseksi sivuraiteelle. Kokonaan Kuusinen ei näyttämöltä kuitenkaan kadonnut, sillä ”alueen työtätekevien pyynnöstä” ja ”kansallisuuksien vapaan kehittymisen periaatetta kunnioittaen” Suomelta riistetystä Karjalan osasta ja Kuu-

sisen Suur-Suomi-kansantasavaltaan jo joulukuussa 1939 liitetystä Itä-Karjalasta muodostettiin nyt osavaltioluomus nimeltä ”Karjalais-suomalainen sosialistinen neuvostotasavalta”, jonka muodolliseksi päämieheksi tuon tasavallan ”korkeimman neuvoston presidiumin puheenjohtajan” arvolla varustettuna tuli toveri Kuusinen. Tapahtuma herätti Suomen puolella aiheellisia epäilyjä siitä, että ajatuksena olisi perustan luominen tulevalle Neuvosto-Suomelle.

Kaikkea Suomeen kohdistuvia uhkia ei luonnollisestikaan tiedetty. Ei tiedetty esimerkiksi sitä, kun uutta rajaa määritettiin maastossa, komission neuvostoliittolaisen osapuolen johtaja G. M. Orlov raportoi Moskovaan, että ”nykyään voimassa olevaa rajaa ei voida missään tapauksessa hyväksyä”. Yhtä vähän tiedettiin, mitä tuolloinen armeijakenraali Kirill Meretskov, eräänlainen Suomen suunnan ekspertti, joka toimi korkeana komentajana Suomen rintamalla niin talvi- kuin jatkosodasakin, sanoi 14.5.1940: ”Meidän ei pidä turvata maatamme puolustuksella vaan hyökkäyksellä. Meidän armeijamme on olemassa valtiomme ja maamme turvaamista varten, ja sen vuoksi on vihollinen murskatta-

Väinö Tanner joutui jättämään hallituksen Moskovan painostuksen takia.

noi vähemmän, ja niin Neuvostoliitto ankarasti painostaen alkoi vaatia jalansijaa Petsamon asioissa. Sitkeällä viivytystaktiikalla suomalaisten onnistui siirtää ratkaisua siihen saakka, että uuden sodan puhkeaminen pyyhki kysymyksen päiväjärjestyksestä.

va ja lyötävä tuhoavasti ja sen vuoksi on hyökättävä.” Sinänsä Meretskov toisti vainneuvostoliittolaisen sotilasdoktriinin ajatuksia ja Stalinin monessa yhteydessä esittämiä sanoja.

Kalevan alas ampuminen selitettiin onnettomuudeksi

Mutta paljon myös tiedettiin, vaikka pelottavimmat tapahtumat pyrittiin salaamaan kansalaisilta. Niinpä matkustajakone Kalevan alas ampuminen Suomenlahden yllä selitettiin lento-onnettomuudeksi. Ministeri Väinö Tannerin eroa loppukesällä 1940 perusteltiin sairaussyillä, vaikka todellinen syy oli Neuvostoliiton vaatimus. Puuttumista Suomen sisäisiin asioihin merkitsi myös ilmoitus, keitä henkilöitä ei saisi valita Suomen presidentiksi. He olivat Mannerheim, Svinhufvud ja Tanner. Niinpä valituksi tuli Ryti, joka vielä tuolloin ei ollut päässyt neuvostolistoille.

Vaikka talvisodan aiheuttamisen tappioiden vuoksi rautatiekalustosta oli suuri puute, Neuvostoliitto vaati kesäkuussa 1940, että sille piti luovuttaa 75 veturia ja 2000 rautatievaunua. Kalustomäärä kuulemma vastasi sitä, mitä suomalaiset ”omin lupinensa” olivat vieneet pois Karjalasta. Miehitämltään Petsamon kaivoksilta venäläiset olivat poistuneet talvisodan jälkeen ilmeisesti ollakseen ärsyttämättä englantilaisia, joiden omistuksessa kaivokset olivat. Myöhemmin tämä syy pai-

Viivytystaktiikkaa yritettiin myös Sallan rautatien rakennusasiassa. Neuvostoliitto vaati Suomea rakentamaan radan Kemijärveltä itään rajalle venäläisten rakentaessa itse yhteyttä rajalta Muurmannin radalle. Syy oli sotilaallinen, vaikka sitä ei suomalaisille tietenkään sanottu. Talvisodassa venäläiset olivat tässä suunnassa hyökänneet kahden divisioonan voimin, mutta pitkät huoltoetäisyydet yhden ainoan maantien varassa olivat olleet paha kiusa. Nyt oli tarkoitus hyökätä kuudella divisioonalla. Ilman rautatietä suunnitelman toteuttaminen ei tuntunut mahdolliselta. Suomalaisten viivytelystä huolimatta Sallan rata valmistui auttavaan kuntoon kesäkuun 1941 aikana, jolloin hyödyn korjasivat saksalaiset.

NL:n ystävyyden seura oli paha turvallisuusriski

Erikoinen ilmestys oli talvisodan jälkeen perustettu ”Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura”, joka todellisuudessa oli Suomen kommunistisen puolueen peitejärjestö. Julkisuudessa rauhan ja ystävyyden ihmiset näkyivät muun muassa rajuisissa ja osittain väkivaltaisissa mielenosoituksissa, joissa Suomeen vaadittiin samaa ratkaisua kuin Baltian maissa, jotka kesäl-

lä 1940 ”liittyivät” Neuvostoliittoon. Tapahtuma Suomen lahden eteläpuolella koettiin erittäin uhkaavana, sillä ”liittymisen” todellisesta luonteesta ei voinut olla epäilyksiä.

Se, mitä rauhan ja ystävyyden väki toimitti kulussien takana, oli sitä vastoin selvää vain Suomen valtioliselle poliisille jos sillekään. Eino Laakso, rauhan ja ystävyyden mies Tampereelta raportoi Moskovaan, että seuran sotilasosaston tehtävänä oli ”pyrkii saamaan käsiinsä aseita ja räjähdysaineita ja tietoonsa tärkeitä sotilaallisia salaisuuksia”, ja aateveli Kaino Rauhalinna Salosta ilmoitti, että organisaation tehtäviin kuului ”tietojen hankinta sotilaskuljetuksista, joukkojen sijoituksista, ase- ja ampumatarvikevarastoista, lentokentistä jne.”.

Aseelliseen toimintaan valmistautuva ystävyyden seura oli viranomaisten silmissä paha turvallisuusriski, mutta riskitöntä ei ollut siihen kiinnikäymienkään, sillä seuran takana oli Neuvostoliiton tuki. Molotov varoittikin elokuussa 1940 suomalaisia uhkaavin sanoin: ”Jos Suomen hallitsevien luokkien tietyt elementit eivät lope ta vainotoimintaansa niitä Suomen yhteiskunnallisia voimia vastaan, jotka pyrkivät vahvistamaan ystävällisiä suhteita Suomen ja Neuvostoliiton välillä, voivat suhteet Neuvostoliiton ja Suomen välillä vahingoittua.”

Vuoden lopulla seura kuitenkin uskaltauduttiin lakkauttamaan, joskin se jatkoi toimintaansa maanalaisena. Neuvostoliiton rajun vastareaktion puuttuminen aiheutui todennäköisesti siitä, että Suomen suunta alkoi noina aikoina jäädä siivuun Saksan noustessa hyökkäyskohteiden joukossa ehdottomaksi ykköseksi.

Suomalaisten harrastelijavalankumouksellisten toimintaan ei ylipäätään oltu tyytyväisiä, mikä heijastuu kominternin virkailijan Bilkowymmin 58-sivuisesta raportista. Seura sinänsä oli hänen mukaansa Suomen kommunistisen puolueen

suuria saavutuksia, mutta se ei osoittautunut vastuunalaisen tehtäväsä mittaiseksi: ”Seurauksena tämän organisaation heikkoudesta ja vielä enemmän sen johdon epäluotettavuudesta puolueen ei onnistunut tehdä siitä voimaa, joka olisi murtautunut Suomen porvariston selkärangan.” Selvemmin seuran tavoitetta ei olisi voitu sanoa.

Jos ystävyysseuran jäsenet enimäkseen olivat vakoiluasioissa harrastelijatasolla, Neuvostoliiton lähetystön ja konsulaattien virkamiehet olivat paremmin perehtyneitä tällaisiin asioihin. Erityisesti suomalaisia huolestuttivat Petsamoon ja varsinkin Ahvenanmaalle perustettujen konsulaattien toiminta Ahvenanmaalle lähetettyjen virkailijoiden määrän ylittäessä moninkertaisesti tavanomaisen lähetystön väkimäärän.

Neuvostoliiton hyökkäys-suunnitelmat Suomeen

Suomelle yllättäen Neuvostoliitto alkoi kesällä 1940 vaatia Ahvenanmaan linnoituslaitteiden hävittämistä ja maakunnan demilitarisointia. Koska alue oli tämän jälkeen altis ulkopuoliselle kaappaushyökkäykselle, ei tarvinnut suuresti järkeillä, miksi Neuvostoliitto halusi tällaisen tilanteen syntymistä. Ääneen sitä vain ei

voitu sanoa eikä niin ole selvin sanoin tehty sotien jälkeenkään.

Sitäkin avomielisempiä olivat venäläiset sotilaat, tosin vain omassa suljetussa piirissään. Itämeren punalippuisen laivaston esikuntapäällikkö, kontra-amiraali Pantelejev esitti 5.7.1940: ”Ahvenanmaan saaret on miehittävä heti siitä riippumatta, miten tilanne Itämerellä kehittyi. Maavoimiemme eteneminen tapahtuu Hangosta pohjoiseen ja Viipurista länteen. On välttämätöntä miehittää Ahvenanmaan saaret jo tänä vuonna ja kaikin mahdollisin menetelmin sota mukaan luettuna saada haltuun Suomenlahdella olevat kaikki suomalaiset tukikohdat.” Samaisen laivaston ilmavoimien komentaja, kenraalimajuri Jermantsekov lähetti syyskuussa esimiehelleen ilmavoimiensa tehtävälueetelon. Sen neljäs kohta kuuloi: ”Varmistaa yhdessä laivaston kanssa Ahvenanmaan saarien miehittämisen yhdellä iskulla ja turvata mairahinnousjoukkojen rantautuminen – ” Ei pitäisi olla ylivoimaista päätellä, millaisia asioita Neuvostoliiton konsulaatin virkailijat tiedustelivat Ahvenanmaalla.

Kontra-amiraali Pantelejevin alikirjoittamassa asiakirjassa mainittiin Hanko ja eteneminen sieltä

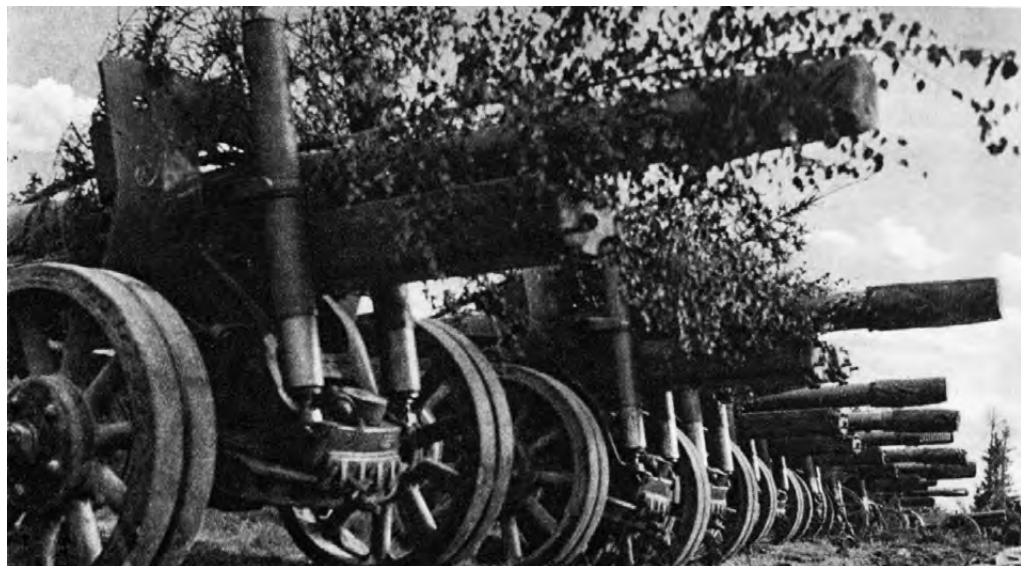
pohjoiseen. Hankohan jouduttiin talvisodan jälkeen ”vuokraamaan” Neuvostoliitolle, joka presidentti Ryttin myöhempien sanojen mukaan kehitti alueesta pistoolinpiipun, joka oli suunnattu suoraan Suomen sydämeen. Syyskuussa 1940 laadituissa operatiivisissa ohjeissa edellytettiin Hangosta hyökättävän Helsingin suuntaan samaan aikaan, kun Viipurin alueelta tulisi isku idän puolelta. Hankoon oli muodostettu tavallista tulivoimaisempi ja liikkuvampi 8. Erikoisrikaati, jonka vahvuus oli vuoden 1941 alussa 10 701 miestä. Alkukesään 1941 mennessä varuskunnan vahvuus oli kasvanut 25 000 mieheen, mikä oli ollut vaiatonta muun muassa sen vuoksi, että Suomi oli syyskuun alussa 1940 pakotettu hyväksymään kauttakulkusopimus, jonka mukaan

On välttämätöntä miehittää Ahvenanmaan saaret jo tänä vuonna...

Neuvostoliitolle oli ollut myönnettävä oikeus kuljettaa joukkojaan rautateitse Suomen alueen halki Hankoon.

Kun saksan kanssa hieman myöhemmin tehty kauttakulkusopimus on sodan jälkeen kaivettu yhä uudelleen esiin, Neuvostoliiton vaatimasta vastaavasta sopimuksesta on enimäkseen oltu hiljaa. Toisaalta Suomenlahden ulapat tarjosivat jo sellaisinaan venäläisille mahdollisuuden ”kauttakulkuun” Hankoon. Puna-armeijan ylijohdon operatiivisten suunnitelmien mukaan sinne olikin varauduttu siirtämään ”sodan ensimmäisinä päivinä” lisää joukkoja yhden tai kahden jalkaväkidivisioonan verran.

Yksityiskohtaiset suunnitelmat Tammisaaren seudun valtaukselta on Ohto Manninen julkaissut vuonna 2008 teoksessaan ”Miten Suomi valloitetaan”. Sama teos sisältää myös syksyllä 1940 laaditut operatiiviset suunnitelmat koko Suomen valtaamiseksi. Ne on tuonut julkisuuteen myös venäläinen tutkija Mark Solonin vuonna 2009. Seuraava kuvaus perustuu lähinnä Solonin artikkeliin. Syyskuun 18. päivänä 1940 esittelivät marsalkka Timoshenko ja edellä mainittu kenraali Meretskov Stalinille ja Molotoville asiakirjan nimeltä ”Mietintöjä pu-

Suomen vastaisille rintamille oli varattu 48 jalkaväkidivisioonaa, mekani-soitu armeijakunta ja 13 tykistöarmeijakuntaa. Kuvassa raskaita 152 mm:n haupitseja

na-armeijan aseistettujen voimien keskittämisestä sotatapauksessa Suomen kanssa”. Erittäin salaiseksi merkittyä dokumenttia oli laadittu vain yksi kappale.

”Mietinnöt” sisälsivät suunnitelman Suomen valloituksesta. Tähän tehtävään oli varattu kaksi armeijaryhmää eli venäläistä terminologiaa käyttäen ”rintamaa”, Luoteisrintama ja Pohjoisrintama. Yhteensä näille rintamille oli varattu 48 jalkaväkidivisioonaa, mekanisoitu armeijakunta, 13 tykistöarmeijakuntaa ja 78 lentoarmeijakuntaa. Talvisotaan venäläiset olivat lähteneet 21 divisioonalla. Lentokoneita oli tuolloin ollut käytettävissä 1 000 kappaletta. Nyt niitä olisi ollut 3 900 eli enemmän kuin Saksalla oli sen lähtiessä seuraavana kesänä hyökkäykseensä Neuvostoliittoa vastaan. Joukkojen määrän valtava lisääminen osoitti, millaisia johtopäätöksiä Neuvostoliitossa oli talvisodan perusteella tehty suomalaisten vastarintakyvystä.

Salpa-linjan ohi olisi kierretty pohjoisesta

Armeijaryhmien tehtävät oli myös luonnosteltu ”mietinnöissä”. Luoteisrintaman pääisku olisi suunnattu Savonlinnan kautta Mikkeliin ja Lappeenrannan kautta Heinolaan ja sieltä edelleen Helsinkiin. Näin olisi kierretty suomalaisten etelään rakentama ja sittemmin Salpa-aseman nimellä tunnettu linnoitus linja tai ainakin sen vahvin osa. Lisäksi olisi Salpausselkää voitu käyttää hyökkäysurana. Tosin etelässäkin olisi hyökätty Viipurista Sippolan suuntaan, mutta painopiste ei ollut siellä vaan pohjoisempana. Samoin ”mietinnöissä” mainittiin isku Hangosta Helsinkiin sekä Itämeren laivaston yleinen ”aktiivisuus”. Samoin muistettiin mainita se, minkä sotilas suunnitelmissa kuuluu aina olla tärkeintä, nimittäin vihollisen elävän voiman tuhoaminen. ”Suomen armeijan pääosien” odotettiin kohtaavan tuhonsa Keski-Suomessa.

Pohjoisrintaman tehtävä oli seuraava: ”Tunkeutua päättäväisesti suunnassa Rovaniemi–Kemi ja Oulu Pohjanlahden rannikolle, eristää Poh-

jois-Suomi ja katkaista Keski-Suomen yhteydet Ruotsiin ja Norjaan.” Tolettakoon, että paria viikkoa myöhemmin Stalinille esiteltiin myös asiakirjat sotatoimista Romaniaa ja Turkia vastaan. Niiden sisältöä ei kuitenkaan toistaiseksi tunneta. Stalin luonnollisesti paneutui saamiinsa ”mietintöihin”. Pari kuukautta kului ja sitten marraskuun 25. päivänä allekirjoitettiin ”Neuvostoliiton puolustuskansankomissariaatin ja puna-armeijan yleisesikunnan ohje Leningradin sotilaspiirin joukkojen komentajalle”. Nyt ei ollut kysymys enää ”mietinnöistä”, sillä ”ohje” alkoi sanoilla ”Minä käsken”. Ohjeessa täsmennettiin periaatteessa se, mikä oli yleisluontoisemmin sanottu jo ”mietinnöissä”, jotka Stalin oli siis hyväksynyt.

Lainattakoon tässä sellaisenaan Luoteisrintamalle nyt annettua tehtävää, jonka lukeminen edelleen kylmää suomalaisen mieltä: ”Luoteisrintaman päätehtäväksi määrään: Suomen aseistettujen voimien murskaamisen, Suomen alueen haltuunoton käsketyt rajoituksen puitteissa (sanonta tarkoitti Lounaisrintaman hyökkäysaluetta; pohjoisempanahan piti hyökätä Pohjoisrintaman) sekä tunkeutumisen Pohjanlahdelle 45. päivänä operaation alkamisesta. Tätä varten on tarpeellista: Joukkojen keskittämisen jälkeen on siirryttävä 35. liikekannallepanopäivänä erityiskäskyllä yleiseen hyökkäykseen pääisku yleisessä suunnassa Lappeenranta–Heinola–Hämeenlinna ja rinnan sen kanssa isku suunnassa Korpiselkä–Kuopio ja isku suunnassa Savonlinna–Mikkeli. Suomen armeijan pääosat on murskattava alueella Mikkeli–Heinola–Hamina ja Helsinki on vallattava 35. operatiivipäivänä, jolloin rintaman on oltava tasalla Kuopio–Jyväskylä–Hämeenlinna–Helsinki.”

Hyökkäykseen tarkoitettujen joukkojen määrä oli divisioonien osalta pysynyt samana kuin ”mietinnöissä”, mutta panssarijoukkojen ja tykistön määrää oli lisätty oleel-

lisesti. Aikaisempien kolmen panssari-prikaatin asemesta hyökkäystä olisi nyt tuettu yhdeksällä panssari-prikaatilla. Tykistöarmeijakuntien luku olisi noussut kolmestatoista yhdeksäntoista.

Operaatio Barbarossa Suomen pelastukseksi

Suomen kannalta kaamea suunnittelutyö oli siis jo hyvin pitkällä, mutta arkistotavaraa laadituista papereista kuitenkin vain tuli. Mikä sen aiheutti? Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon tarjosi Suomelle mahdollisuuden Saksa oli suurista voitoistaan huolimatta ajautumassa loppukesällä 1940 pahaan tilanteeseen. Englantia ei saatu millään taipumaan rauhantekoon, ja sen pakottaminen voimalla siihen alkoi

Hitlerin silmissä näyttää yhä vaikeammalta. Diktaattori järkeili myös syitä, miksi Englanti yhä jatkoi taistelua ja jopa uhosi, että sen tavoitteena oli Saksan valtakunnan tuhoaminen.

Hitlerin ymmärryksen mukaan Churchill laski saavansa ensinnäkin puolelleen Yhdysvallat, mikä käytännössä oli jo tapahtumassa, sekä myöhemmin myös Neuvostoliiton. Silloin saksa olisi ansassa.

Yhdysvalloille Hitler ei voinut mitään, mutta toisin oli Neuvostoliiton laita. Jos

Suomentalvisodassa kelvottomaksi osoittautunut puna-armeija lyötäisiin, kahden rintaman vaara Saksan osalta poistuisi. Englantikin suostuisi silloin toden näköisesti solmimaan rauhan, sillä sen olisi enää mahdollista voittaa selkäpuoli vapaana olevaa Saksaa, jolla olisi lisäksi käytettävissään Venäjän raaka-ainevarat. Joka tapauksessa Saksa voisi vailla suurempia huolia jatkaa sotaa, jos länsivallat sellaista halusivat.

Hitlerin järkeilyn tuloksena alustava kaavailu sotaretkestä itään sai alkunsa heinäkuussa 1940. Tämän seurauksena Suomen asema saksalaisten tilanteenarviossa muuttui ratkaisevasti. Ei ollutkaan enää yh-

...ei ollut kysymys enää ”mietinnöistä”, sillä ”ohje” alkoi sanoilla ”Minä käsken”.

Molotov kävi marraskuussa Berliinissä tapaamassa Hitleriä. Kun Molotov ilmoitti Neuvostoliiton haluavan ratkaista Suomen kysymyksen kerta kaikkiaan ja lopullisesti, sanoi Hitler, ettei Saksa halua sotaa Itämeren alueella

dentekevää, joutuisiko Suomen alue venäläisten käsiin vai ei. Sellaiseenhan saksalaiset olivat myöntyneet elokuun 1939 sopimuksessa, mutta nyt tilanne alkoi olla toinen. Suomen alueella oli merkityksensä hyökkäyksessä Leningradia ja Muurmännin rataa vastaan sekä Itämeren vesialueiden hallinnassa.

Kaikesta tästä oli seurauksena, että Hitler ryhtyi Neuvostoliiton kanssa tekemäänsä sopimusta rikkoen siirtämään Suomea vaivihkaa omaan etupiiriinsä. Elokuussa 1940 Suomelle ryhdyttiin myymään salaa aseita ja syyskuussa myös Saksa sai aikaan Suomen kanssa kauttakulkusopimuksen. Tähän Suomea ei tarvinnut edes painostaa, sillä vähäistenkin, mutta aseistettujen saksalaisten joukkojen ilmestyminen Suomen maaperälle merkitsi turvaa Neuvostoliiton hyökkäyshalun hillitsemisessä.

Tilanteen muuttuminen tietenkin havaittiin Moskovassa. Kun Molotov sitten marraskuun 12. ja 13. päivinä 1940 vieraili Berliinissä, hän palasi yhä uudelleen ja tiukasti Suomen ongelmaan. ”Neuvostohallitus pitää velvollisuutenaan ratkaista lopullisesti ja selvittää Suomen kysymys”, Neuvostoliiton ulkoministeri selitti Hitlerille. ”Sitä varten ei tarvita uusia sopimuksia. Vanhan saksalais-venäläisen sopimuksen mukaan Suomi kuuluu Venäjän etupiiriin.” Hitlerin tiedustellessa, mitä Molotov tarkoitti Suomen kysymyksen ratkaisulla, tämä vastasi ajatelleen-

sa samanlaista tilanteen selvittämistä kuin oli tapahtunut Bessarabiassa ja Baltian maissa. Nehän oli liitetty Neuvostoliittoon.

Jos Hitler olisi vastannut myöntävästi Molotoville, Neuvostoliitto olisi kaiketi ryhtynyt toteuttamaan suunnitelmiaan Suomen kohdalla. Mutta Hitler ei vastannut eikä voinutkaan vastata myönteisesti. ”Saksa ei toivo sotaa Itämerellä”, olivat sanat, joilla hän ilmaisi kieltonsa. Molotoville tosin ilmoitettiin, että tietenkin Suomi kuuluu aikaisemman sopimuksen mukaisesti Neuvostoliiton etupiiriin, mutta todellisuudessa Molotov on täytynyt havaita, että käytännössä Saksa oli siirtämässä maata omaan etupiiriinsä.

Neuvottelut jäivät siis tuloksettomiksi Neuvostoliiton vaatimusten ollessa muutenkin Saksan kannalta enemmän kuin pelottavia. Niihin sisältyivät muun muassa tukikohdat Turkin salmissa ja Balkanilla ja Ruotsin-Tanskan salmetkin otettiin tässä mielessä esille.

Kirjallisessa muodossa Neuvostoliiton vaatimukset lähetettiin Berliiniin 25. marraskuuta, siis samana päivänä kun ”ohje” hyökkäyksestä Suomeen annettiin Leningradin sotilaspiirin päällikölle. Saksa ei enää vaivautunut vastaamaan vaatimuksiin, ja Hitlerin reaktio oli: ”Pakkoavioliitosta Neuvostoliiton kanssa ei tule mitään.” Suunnittelukoneisto

operaatio Barbarossan valmisteleminenstä käynnistyi nyt toden teolla.

Stalin suunnitteli hyökkäystä länteen

Mutta vastaavanlainen suunnittelukoneisto käynnistyi myös Neuvostoliitossa tai oikeastaan se oli käynnistynyt jo aikaisemmin. Neuvostoliiton yleisen sotilasdoktriinin mukaan puna-armeijan oli sotatilanteessa aina hyökättävä ja tuhattava vihollinen sen omalla maaperällä. Sen mukaisesti suunnittelu oli tähdätty koko ajan hyökkäykseen, mutta nyt se konkretisoitui. Vuoden vaihteessa 1940–1941 pelattiin kaksi suurta sotapeliä, joihin osallistui puna-armeijan korkein johto. Kummassakin sotapelissä tutkittiin hyökkäystä Keski-Eurooppaan, ja toinen peleistä päättyi etenemiseen Budapestin edustalle.

Varsinainen hyökkäyssuunnitelma esiteltiin Stalinille 15. toukokuuta 1941, ja sen mukaisesti alkoi puna-armeijan keskittäminen. Sel-

Hitler: ”Pakkoavioliitosta Neuvostoliiton kanssa ei tule mitään.”

laista joukkojen määrää ei maailmanhistoriassa ollut vielä kerralla nähty, sillä keskittymässä oli 247 divisioonaa, 62 000 tykkiä ja 15 000 panssarivaunua, ja lisäksi oli tulossa, sillä divisioonia oli tuossa vaiheessa

kaiken kaikkiaan 303. Mutta tavoitteena olikin Saksan sotavoimien koko pääosan tuhoaminen yhdellä ainoalla jättiläisiskulla.

Hyökkäyshetkeä ei ollut kuitenkaan vielä määrätty eikä keskityskään ollut valmis, kun Saksa aloitti oman hyökkäyksensä ehtien Molotovin sanojen mukaan ensiksi. Seurauksena oli katastrofi, joka lähes pisti Neuvostoliiton polvilleen saksalaisten yllättäessä hyökkäysryhmykseen keskittymässä olleet venäläiset.

Hitlerin sanottua marraskuussa 1940 Molotoville ei ja Neuvostoliiton ottaessa tämän jälkeen ensisijaiseksi kohteekseen Saksan Suomi jäi luonnollisesti sivuosaan. Hyökkäyssuunnitelmat olivat tosin arkistomapeissa, mutta niiden toteuttamista ei voinut toistaiseksi ajatella, sillä Suomen suuntaan riitti enää 21 divisioonaa.

Hitlerin päätös hyökätä Neuvostoliittoon pelasti Suomen. Kartan ääressä Hitlerin seurassa kenraalit Keitel ja Jodl.

Jos Neuvostoliitto kuitenkin olisi ehtinyt Saksan edelle ja lyönyt sen armeijan suunnitellulla tavalla, myös Suomen kohtalo olisi kaiken todennäköisyyden mukaan ratkennut Stalinin toivomalla tavalla. Mutta se on toteutumaton historiaa, ja sen kulkua on tässä yhteydessä turha ryhtyä spekuloidaan. Jatkosotaa ei olisi tullut, jos Neuvostoliitto ei olisi hyökännyt Suomeen marraskuussa 1939. Sen tuloksen toivottiin Suomessa jäävän väliaikaiseksi eikä Suomessa yritystä tilanteen korjaamiseksi voitu pitää muuna kuin vastahyökkäyksenä.

Kenraali Gustav Hägglund kirjoitti pari vuotta sitten: ”Saksan hyökkäys tarjosi Suomelle tilaisuuden vallata takaisin talvisodassa väryydellä ryöstetyt maamme osat ja luoda edellytykset pysyvälle rauhalle. Olisi ollut häpeällistä olla käyttämättä tilaisuutta hyväksi.”

Tilanteen väistämättömyyden täydensi Neuvostoliiton äärimmäisen aggressiivinen politiikka Suomea kohtaan välirauhan aikana. Se oli vienyt useimmilta suomalaisilta toivon siitä, että rauhanomainen elo Stalinin valtion kanssa olisi ollut pitkän päälle mahdollista.

Kirjoittaja on helsinkiläinen eversti evp ja sotahistorioitsija.

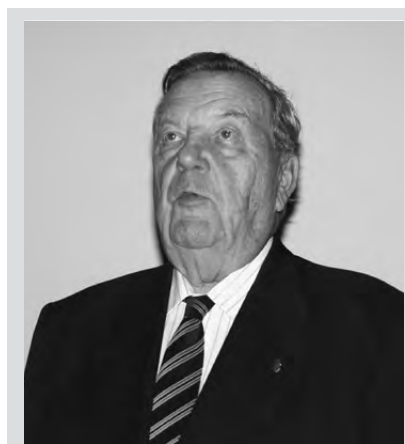

2.7.1988 järjestetty patsaan paljastustilaisuus oli koko hankkeen kohokohta. Se oli suurenmöisesti järjestetty valtakunnallinen maanpuolustusjuhla. Kuva: Suojeluskunta- ja Lottamuseo.

SUOJELUSKUNNAT JA LOTAT ASTUVAT UNHOJEN YÖSTÄ

Suojeluskuntalainen-patsaan syntyvaiheet

Suojeluskunta- ja Lotta Svärd järjestöt häipyivät suuren yleisön ja erityisesti nuoremman polven mielissä lähes unholaan niiden runsaan 40 vuoden aikana, joka ehti kulua järjestöjen lakkauttamisesta marraskuussa 1944 aina siihen asti, kun Suojeluskuntalainen-patsasprosessi nosti järjestöt voimakkaasti tiedotusvälineiden palstoille ja sen kautta julkisuuteen.

Kenraaliluutnantti ERMEI KANNINEN
Esitelmä Helsingin Suojeluskuntapiirin Perinnekillan 20-vuotisjuhlaseminaarissa 26.5.2011

Pentti Papinahan jyhkeä suojeluskuntalainen on paljastettu yleisön ihailtavaksi. Kuva: Suojeluskunta- ja lottamuseo

2.7.1988 oli vihdoin se muistorikas päivä, jolloin patsas paljastettiin suurin juhlallisuuksin Seinäjoella. Elimme silloin tietämättämme YYA-sopimuksen voimassaolon viimeisiä vuosia ja samalla Pariisin rauhansopimuksen kokonaisvaltaisen voimassaolon loppuvaiheita. Molemmat sopimukset olivat siis vielä voimassa ja niiden vaikutus patsashankkeen tuli olemaan merkittävä.

Patsaat ovat aina kautta aikojen herättäneet tunnekuohuja, mielipiteitä puolesta ja vastaan ja tämä on koskenut erityisesti poliittisia, sotilaallisia ja isänmaallisia patsaita. Kysytään, onko aihe tai kuvattava henkilö patsaansa arvoinen, tuleeko tehdä figuratiivinen tai nonfiguratiivinen luomus, onko sijoituspaikka kunta patsaan arvoinen ja onko itse patsaan paikka sille sovelias. Patsaita on kautta historian tuhottu tai vain siirretty varastoon, patsaita on siirretty joko arvokkaampiin tai vähemmän arvostettuihin paikkoihin tai niiden arvoa on pyritty vähentämään rakentamalla viereen tai ympärille paikkaan sopimattomia rakennuksia.

Meillä on Suomenkin oloissa yllättävän laaja kokoelma patsaita, jotka ovat saaneet kokea onneksi lähinnä arvonnousua, kun niitä on siirretty paikasta toiseen (Lahti, Mik-

keli, Seinäjoki).

Toinen patsaskulttuuriin vaikuttanut tekijä on ollut modernin taiteen pyrkimys luoda tunnetuille henkilöillekin nonfiguratiivisia muistomerkkejä, sillä patsaitahan ne eivät ole. Esimerkkinä mainittakoon Ryti, Relander ja Paasikivi Alli-rouvansa kanssa. Miltä tuntuisi jos Helsingin Senaatintorilla Aleksanteri I:stä kuvaisi jokin kasa palkkeja - ehkä kausiita sellaisia - tai jos roomalaiset olisivat jättäneet jälkeensä keisareistaan vain tyylyteltyjä kivikasvoja.

Olen johdatellut teitä kuvanveistotaiteen hämärille poluille, sillä jo kaista uutta patsashanketta saattaa uhata intomielisten ja ilmeisesti sinänsä hyvää tarkoittavien taiteilijoiden mielipidehyökkäys. Niinhän kävi juuri Ryti-patsaalle, josta tuli palkkitaiteen muistomerkki.

Tällaisia ajatuksia pyöri mielessäni, kun - yllättävää kyllä - minuun otettiin yhteyttä vuoden 1985 aikana kolmelta eri taholta ja kehoitettiin ottamaan aloite käsiin Suojeluskuntalainen-patsaan aikaansaamiseksi Suomeen. Nyt voin kertoa, että nuo henkilöt olivat kaukopartiomies, Yhdysvaltain armeijan majuri Alakulppi, kirjailija Erkki Palolampi sekä rehtori Markku Mannerkoski. Palolammen kanssa käydyt keskustelut olivat ratkaisevia.

Yksi kenraali kieltäytyi

Palolampi oli pohtinut asiaa varsin pitkälle ollessaan Maanpuolustushistoriallisen yhdistyksen puheenjohtaja. Tuo yhdistyshän vaali salaisesti suojeluskuntajärjestön perinteitä. Palolampi myös tunnusti ottaneensa yhteyttä erääseen minua vanhempaan kenraaliin ja pyytäneensä tätä kyseiseen tehtävään, mutta saaneensa kieltävän vastauksen. Tehtävä tuntui kyseisen henkilön mielestä mahdottomalta niissä poliittisissa olosuhteissa.

Ehkä ystäväni Erkki oli suuri psykologi ja aavisti, että tehtävän vaikeus saisi minut innostumaan asiasta. Olen päivännyt kirjoittamani muistion 9.12.1985 ja silloin kutsuin koolle kymmenkunta henkilöä neuvoa-antavaan kokoukseen. Siitä hanke lähti liikkeelle ja valmistelut etenivät seuraavan talven aikana niin, että 19.5.1986 pidettiin maanpuolustusjärjestöjen, eräiden säätiöiden, talouselämän ja puolustusvoimien edustajille tiedotustilaisuus. Paikalla oli 32 henkilöä ja yksimieleisesti hyväksyttiin seuraavat periaatteet:

- patsas omistetaan suojeluskuntalaiselle ja siinä ohella lotille ja sk-pojille (sotilaspojille), ei järjestöille
- patsas pystytetään kansalaisvoimin, ei järjestöjen avulla ja varat hankitaan kansalaiskeräyksellä, ei yksinomaan talouselämältä
- ei haluta minkään puolueen erityistukea
- näköispatsas teetetään tilaustyönä, ei kuvanveistäjäliittoa, ei kilpailua
- keltään ei kysytä lupaa, mutta valtion johto informoidaan.

Sitten seurasi 39 hengen kansalaistoimikunnan kokoaminen, joka oli helppo tehtävä. Ehdokkaista vain kolme kieltäytyi. Yksi oli punakaartilaisen poika ja kaksi niitä varovaisia suomalaisia. Kahdeksan hengen työvaliokunta oli tietenkin tärkein elin hanketta pyörittämässä. Mainitsen tässä edesmenneet varapuheenjohtajat, vuorineuvokset Olavi Sohlbergin ja Jorma Järven. Järvi hoiti kansalaiskeräyksen. Sihteeriksi lupautui everstilutnantti (evp)

Heikki Vainio.

Tästä asiat lähtivät luistamaan jopa yllättävän hyvin, sillä vaikeuksia kertyy yleensä vasta hankkeen myöhemmissä vaiheissa.

Patsaan piti tulla Hesperian puistoon

4.6.1986 päätettiin tilata patsas professori Pentti Papinaholta ja esittää se sijoitettavaksi Helsinkiin Hesperian puistoon Helsingin suojeluskuntapiirin entisen talon eteen. Olimme optimisteja, olin ottanut ajoissa yhteyttä ystävääni ylipormestari Raimo Ilaskiveen ja apulaiskaupunginjohtajaan, hyvin tuntemaani Erkki Tuomiojaan. Molemmat suhtautuivat myönteisesti.

23.9.1986 julkaistiin asiasta julkilausuma ja jätettiin Helsingin kaupunginhallitukselle asiaan kuuluva anomus. Tästä alkoi laaja kirjoittelu lehdistössä ja täytyy myöntää, että vasemmiston vastustus yllätti toimikunnan. Mielipiteethän voivat olla vapaita, mutta yllätys oli se, että ne perustuivat vääriin tietoihin, joita oli todella vaikea saada korjatuksi. Erityisesti yllätti vihreiden kielteisyyys ja kannanoton omituiset perustelut. Neuvostoliiton tiedotusvälineissä annettiin tukea kielteisille kannoille, mutta virallisesti ei asiaan puututtu.

Ehkä työvaliokunta ei ottanut uskomattomilta tuntuvia tarinoita täydestä ja onhan tunnettua, ettei tiedotusvälineissä saa helposti läpi hyviä uutisia, mutta sitä helpommin kielteisiä, provokatiivisia. Tulos oli, että kaupunginhallituksen jäsen Jouko Kajanoja (SKDL) sai läpi 20.10.1986 äänin 8-7 kielteisen kannanoton. Ei koskaan Helsinkiin Suojeluskuntalainen-patsasta! Päätös lienee edelleen voimassa.

Tähän väliin voinen jo nyt kertoa erään lisätapahtuman, joka kuvaa sen aikaisia poliittisia tunnelmia maamme puoluepolitiikassa. Kerroin jo edellä, ettemme halunneet hankkeeseemme mukaan puolueita, mutta Helsingin ratkaisu osoitti kannanottojen rajat. Kokoomuspuolueen pääsihteeri Veikko Tavastila otti minuun yhteyttä ja paljasti, että heillä oli juuri meneillään kamppailu luottamuksel-

listen suhteiden luomiseksi Moskovaan, jotta puolue pääsisi vihdoinkin taas hallitukseen. Siihenhän ei ilman Moskovan tukea ollut mahdollisuuksia. Näin ollen kokoomus ja sen johto eivät voisi avoimesti tukea patsashanketta vaikka olisivat hengessä mukana. Hankkeemme oli siis pelästyttänyt kokoomuksenkin. Tapahtumien kehitystä ei tarvinne kertoa.

Siinä sitä oltiin, mutta epärointiä ei esiintynyt meille yllättävästä käänteestä huolimatta, vaan heti tiedusteltiin vaihtoehtoja uutta sijoituspaikkaa. Epävirallisia pyyntöjä tuli useita ja niistä valittiin Seinäjoki neuvottelujen kohteeksi. Lapua oli myös valmis ottamaan vastaan patsaan, mutta halusimme välttää yhdistelmän suojeluskunta – Lapuan liike. Lapualaisilla oli omat vahvat perustelunsa ja niinpä joku takäläinen lehti julkaisi otsikon ”Kustaa Tiitu sanoo, ettei kenraali ymmärrä historiaa”. Historian totuuksia on niin paljon! Joulukuussa tehtiin jo päätös, että patsas tarjotaan Seinäjoelle, joka asian hyväksyi hallituksessa äänin 8-3.

Rahoitus onnistui odotettua paremmin

Tämän jälkeen asiat sujuivat valtaosaltaan myönteisesti ja positiivisia tapahtumia ei tarvinne laajemmin enää kommentoida. Patsas ja siihen liittyvä lotta- ja suojeluskunta-poikareliefi valmistuivat aikataulun mukaan työvaliokunnan valvonnan alla. Ristiriitoja ei esiintynyt. Työvaliokunta täydennettiin Seinäjoen edustajilla. Rahoitus sujui odotettua paremmin ja keräykselle asetettu tavoite ylitettiin reilusti. Aktiivinen keräys lopetettiin, kun miljoonan markan raja oli saavutettu toivotun 700 000 asemesta. Ylijäämä luovutettiin Maanpuolustushistorialliselle yhdistykselle, joka nykyään on Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinneliitto. Poliittinen keskustelu laimeni, mutta asiaan palattiin aika-ajoin ja siitähän oli vain hyötyä keräykselle, niin kuin edellä on todettu.

Talvella 1987 järjestettiin Seinäjoella yleisötilaisuus, jossa keskusteltiin patsashankkeesta ja tietenkin suojeluskunnista ja lotista. Paneeli-

keskusteluun oli kutsuttu myös sota-historian tutkijoita Neuvostoliitosta, joten tapaus herätti melkoista huomiota. Moskovan edustajat viittasivat jopa rauhansopimukseen. Kun Suomessa oli aikaisemmin tehty asiasta eduskuntakysely, johon oikeusministeri Christoffer Taxell oli vastannut todeten, ettei hallituksella ole päätösvaltaa asiassa, ei valtiovalta puuttunut asiaan. Näiden historioitsijoiden kannanotto jäi omaan arvoonsa, kun paneelissa selvitettiin kysymys myös asiallisesti tosiasioiden valossa.

Tämä Neuvostoliiton kannanoton esittäminen – vaikkakin tietysti epävirallisesti – sai minut ryhtymään epätavalliseen toimenpiteeseen, josta en yleensä ole kertonut. Olin tutustunut ehkä tavallista paremmin Neuvostoliiton silloiseen suurlähettilääseen Vladimir Soboleviin erään tuttavaperheen välityksellä ja tein yksin päätöksen lähettää Soboleville patsashanketta koskevan kirjeen. Osoitin sen henkilökohtaisesti suurlähettiläälle, mikä ei suinkaan ole normaalia, vaikkakin olin jo eläkkeellä oleva kenraali.

Kun sitten kuukausi pari kirjeen lähettämisen jälkeen tapasin Sobolevin, kysyin oliko hän saanut selvitykseni. Hän oli hämmästyneen näköinen ja sanoi, ettei ollut saanut eikä ollut tietoinen asiasta. Nykyisin hän tiedämme hyvin, että lähetystön sisäinen sensuuri koski myös suurlähettilästä, varsinkin kun tämä oli ammattidiplomaatti. Suullisen selvitykseni jälkeen Sobolev totesi ilmeisen kiusaantuneena, ettei heillä ole tapana puuttua toisten kansojen patsashankkeisiin. Sehän ei pidä aivan paikkaansa, mutta asiasta ei tämän jälkeen ole kuulunut mitään. Missä hän kirjeeni mahtaa nyt olla? Kaipa joku tutkija kaivaa sen esiin.

Kun nyt olemme siirtyneet poliitisten muisteloiden linjalle, on vielä aihetta kertoa Tasavallan Presidentti Mauno Koiviston rooli tässä patsashankkeessa. Toimikunnan yksi tärkeimmistä päätöksistä oli, että valtiovaltaa informoidaan hankkeesta, mutta lupaa ei kysytty, koska sellaista ei tarvita. Oikeusministeriö sai asiasta selvityksen, sehän tarvitsi tietoa vastataksaan eduskuntakyselyyn.

Suojeluskuntalainen-patsaaseen liittyvä lotta- ja sotilaspoikareliefi kiinnitettiin suojeluskunta- ja lottamuseon länsipään seinään. Kuva: Suojeluskunta- ja lottamuseo

Koiviston päiväkirja: hanke keskeytettävä

Tasavallan Presidentin kansliaan lähetettiin myös ilmoitus asiasta. Koiviston reaktio käy ilmi hänen muistelmistaan, joihin hän on lainannut otteita päiväkirjamerkinnöistään. Teksti kuuluu näin: ”Sain tietää, että on tekeillä hanke suojeluskuntalainen-patsaan aikaansaamiseksi. Hanke on viipymättä keskeytettävä.” Asiasta ei löydy sen jälkeen sanaakaan. Ilmeisesti hän ehti harkita asiaa ja joutui toteamaan, että asiaan olisi ollut mahdollonta puuttua aiheuttamatta skandaalia. Voi vain kysyä, miten asia olisi hoidettu, jos se olisi tapahtunut Kekkonen aikana. Mielenkiintoinen ajatusleikki!

Tässä tilanteessa toimin virheellisesti. Minun olisi pitänyt ehdottomasti selvittää asia Koivistolle henkilökohtaisesti (vrt. Sobolev) eikä antaa asiaa Kanslian ja adjutanttihoitoon. Tasavallan Presidenttiä ei pidä asettaa lähes mahdottoman tilanteen eteen.

En ole jälkeenpäin keskustellut asiasta Koiviston kanssa, mutta seurauksena oli, että hän ei osallistunut eikä edes reagoinut patsaan paljastustilaisuuteen. Hänelle esitettiin kutsu ja kun hän ei voinut tulla paikalle, esitti puolustusvoimain komentaja, kenraali Jaakko Valtanen, että hän saisi tuoda tilaisuuteen ylipäällikön

tervehdyksen. Ei saanut lupaa.

Suojeluskunta- ja lottakysymys on sittemmin puhuttu Koiviston kanssa selväksi. Presidenttipari osallistui Jyväskylässä suojeluskuntajärjestön perustamisen muistojuhlaan ja samoin Helsingissä lottien vastaavaan juhlaan. Minulla oli puolestani tilaisuus keskustella Koiviston kanssa suojeluskuntatoiminnasta ensimmäisten maanpuolustusmessujen aikana.

Palatkaamme patsaan pystytysvaiheeseen, joka ei sekään sujunut aivan yllätyksittä. Seinäjoen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jussi Jouppi soitti minulle eräänä iltana ja kertoi, että kaupunginvaltuusto ei tulisi seuraavan aamun kokouksessa hyväksymään 120 000 markan määrärahaa patsaan ympäristön ja jalustan pohjustustöihin. Sanoin yksinkertaisesti, että vedä esitys pois, hankitaan rahat itse. Patsasta ei kielteisten päätösten kautta pystytetä. Se oli vain pieni sivuepiso, mutta osoitti ulkopoliittisen pelottelun vaikuttaneen jopa keskustapuolueeseen.

Loppu hyvin, kaikki hyvin, on tapana sanoa. 2.7.1988 järjestetty patsaan paljastustilaisuus oli koko hankkeen kohokohta. Se oli suuremmoisesti järjestetty valtakunnallinen maanpuolustusjuhla. Sinne ei patsastoimikuntaa ja eräitä virallisia edustajia lukuun ottamatta kutsuttu ketään, kun vielä elettiin ns. YYA-sopimuskautta. Muistan aina, kun pääjuhlassa kehoitettiin Johannes Virolaista

istumaan eturiviin, jolloin hän totesi olevansa tyytyväinen vapaasti valitsemaansa kolmanteen riviin, mutta lisäsi: ”Olisi teidän pitänyt kutsua kaikki kansanedustajat, niin olisi nähty kutka tulevat ja kutka eivät.”

Palaan vielä suojeluskuntalain-patsaan merkitykseen. Ensiksi se osoitti, että me saatoimme jo ennen Pariisin rauhansopimuksen sotilasartikloiden mitätöintiä puhua vapaasti suojeluskuntajärjestöstä, lottista ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. Kukaan ei voinut sitä estää, mutta vapaaehtoinen itsesensuuri oli estänyt meitä kertomasta jälkipolville, mistä oli kysymys. Nyt hiljaisuuden portit avattiin. Oli vihdoin aika korjata väärinkäsityksiä. Tämä olikin patsaan toinen merkittävä tehtävä. Suomen maanpuolustus oli aina nojannut vapaaehtoisuuteen ja sen oli jatkuttava kaikissa olosuhteissa tältä pohjalta.

Kajanojan vastustus takasi hankkeelle julkisuuden

Otetaanpa lopuksi jossitteluun perustuva ajatusleikki. Jos me olisimme saaneet pystyttää patsaamme Helsinkiin ilman sen kummempia vastalauseita ja lehdistökirjoittelua, olisi patsas paljastettu ehkä juuri 2.7.1988 Hesperian puistossa. Paikalla olisi ollut ehkä 1000 henkeä eikä Helsingin Sanomat olisi kirjoittanut tapahtumasta mitään yhtä vähän kuin televisio olisi näyttännyt kuvia. Nyt meillä oli Seinäjoella 12 000 henkeä, tiedotusvälineet olivat jo kertoneet asiasta parin vuoden ajan. Nyt tiedettiin, mistä oli kysymys. Kenen ansiosta? Vasemmisto ja SKDL:n edustaja Jouko Kajanoja etupäässä aikaansai tämän julkisuuden. Kai meidän pitäisi olla kiitollisia heille, vai kuinka?

Aivan lopuksi vielä mainitsen asian, joka yllätti meidät. Patsasta ei ole häiritetty millään tavoin. Se on saanut seistä ylväänä hahmona, jota on muistettu kunnioittaen lähinnä kukilla. Paljastuspäivän tilaisuus oli sellainen maanpuolustushengen näytös, että se oli omiaan asettamaan aikaisemmat arvostelijatkin oikeille raiteille. Näin uskon tapahtuneen. Kiitos siitä Seinäjoelle.

Presidentti Sauli Niinistö lounaspöydässä kenraalien Jaakko Valtanen (vas) sekä Ermei Kanninen kanssa. Pöydän ”kristallit” mallia SA.int.

Presidentti
Sauli Niinistö:

”Marskin maja on kuin itsenäinen Suomi Rakennettiin uudelleen vaikeuksien jälkeen”

Marskin Maja on kuin itsenäinen Suomi. Se rakennettiin vaikeissa oloissa ja pystytettiin uudelleen sodan jälkeen, sanoi presidentti Sauli Niinistö tervehdyksessään marsalkka Mannerheimin metsästysmajan 70-vuotisjuhliissa 5. kesäkuuta. Suuren ja arvovaltaisen yleisen joukossa oli myös tasavallan arvojärjestyksen mukainen kakkosmies, eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma

Suomen Marsalkka Mannerheim valittiin vuonna 2004 yleisöäänestyksen perusteella kautta aikain suurimmaksi suomalaiseksi. Äänestystulos osoittaa, että suomalaiset arvostavat suuresti Mannerheimin tekemää työtä kolmen sodan ylipäällikkönä, valtionhoitajana ja tasavallan presidenttinä. Aika ei ole syönyt

tätä arvostusta, sanoi presidentti Niinistö

Suomalaiset ovat aina vaikeina aikoina osanneet toimia yhdessä. Talvi- ja jatkosodasta selvitettiin koko kansan horjumattomalla yhteistyöllä. Samalla hengellä rakennettiin suomalainen hyvinvointiyhteiskunta sodan jälkeen.

Mannerheimin perintö ei koske yksinomaan maanpuolustusta ja maanpuolustustyötä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto tekee edelleen arvokasta työtä Suomen lasten hyväksi. Näinä päivinä ei voi liikaa korostaa, kuinka tärkeää on työ lastemme ja nuortemme eteen. Varhais- ja nuorisokasvatuksella monet nykypäivän syrjäytymiskierteet voitaisiin katkaista ajoissa.

Majan rakentaminen Lieksajärven rannalle vuonna 1942 oli taisteiluissa karaistuneiden suomalaisten korpisotureiden pyyteetön kunnianosoitus ja syntymäpäivälahja 75-vuotiaalle marsalkka Mannerheimille. Vuonna 1945 maja päättyi uudelleen pystytettäväksi tänne Lopen komeisiin maisemiin, missä siitä on pidetty siitä lähtien erinomaista huolta. Majan ylläpitäminen jatkaa tätä kunnioituksen osoittamisen traditiota myös meidän päivinämmme.

Marskin Maja on tänä päivänä yksi niistä paikoista, jossa kerrotaan asiasta kiinnostuneille marsalkka Mannerheimin elämästä ja toiminnasta. Nykyisiä ja tulevia sukupolvia maja palvelee muistona Mannerheimista.

Arvostamme suuresti, että Te, herra tasavallan presidentti, olette halunnut kunnioittaa tätä tilaisuutta läsnäolollanne. Olemme myös iloisia siitä, että Teillä, herra eduskunnan puhemies, on tilaisuus osallistua Marskin majan 70-vuotisjuhlaan täällä Lopella, sanoi kenraalimajuri Sami Sihvo.

Esitän kiitokseni majaa ylläpitävälle yhdistykselle ja sen taustalla oleville järjestöille arvokkaan historiallisen perinnön vaalimisesta. Toivotan teille kaikille hyvää juhlapäivää ja menestystä työssä Mannerheimin perinnön säilyttämiseksi.

Presidentti Niinistö kertoi omaehtoisen kokemuksen ensikäynnistään Marskin majalla noin 50 vuotta sitten. –Silloin reserviupseeri-isäni näki välttämättömäksi, että lasten kasvatukseen kuuluu vierailu myös Mannerheimin majalla, eikä sitä ollenkaan himmentänyt, ettei majan sisään sattunut pääsemään, puolisalaa tultiinkin paikalle. – Jotain kuitenkin nuoreen mieleen siitä jäi, honkaisten pirttien hengestä, jota niin majan omistaja Mannerheim, lahjoituksen isä kenraali Raappana kuin myös kaikki ne majan huolella rakentaneet suomalaiset miehet jokainen edustivat

Puhemies Eero Heinäluoma: Mannerheimin merkitys oli Suomelle korvaamaton

Mannerheim nousi sotapäällikkönä ja valtiomiehenä poikkeuksellisiin mittasuhteisiin. Aristokraatista ja Valkoisen armeijan päälliköstä tuli koko kansan arvostettu armeijan ylipäällikkö ja presidentti, sanoi terveh-

dyksessään eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma.

Mannerheimin merkitys Suomen kansan henkiselle uskolle ja kestäkyvyille oli korvaamaton. Tänäkin Mannerheim on se suomalainen, joka maailmalla tunnetaan ja joka on tuonut arvostusta kansallemme.

Yhtenäisyyden merkitys säilyy tänä päivänä ja myös tulevien polvien turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa. Puolustusvoimain nauttima laaja kansalaistuki kertoo Marskin elämäntyön suuren sanoman kansallisesta yhtenäisyydestä ja puolustuskyvyn merkityksestä elävän tänäkin päivänä.

Historia on osoittanut, että sotaa kokemattomat sukupolvet ovat aina olleet innokkaampia lähtemään uuteen sotaan kuin sodan kokeneet sukupolvet. Siksi: himmetä ei muistot koskaan saa!

Kekkonen, Koivisto, Ahtisaari ja Halonen lounasvieraina

Tasavallan presidentit Urho Kekkonen, Mauno Koivisto, Martti Ahtisaari ja Tarja Halonen, monet heistä useampaankin kertaan ovat olleet täällä perinteisellä kevätlounaalla, joille heitä kutsui Metsästysmajayhdistyksen puheenjohtajana aina vuoteen 1998 ollut jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth, sanoi yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja, kenraalimajuri Sami Sihvo tervetuliaissa noissaan.

Metsästysmaja ei oikeastaan koskaan ehtinyt toimia ylipäällikön ja tasavallan presidentin metsästyksen liittyvänä tukikohtana. Sen sijaan siitä muodostui saunoineen hänelle paikka, missä hänellä oli mahdollisuus aika ajoin levähtää ja virkistyä. Tänä päivänä Metsästysmaja ympäristöineen on arvokas kansallinen muistomerkki, joka muistuttaa täällä kävijää Mannerheimin ja koko veteraanisukupolven työstä ja taistelusta kansamme ja maamme hyväksi.

Kuvat Janne Kosonen

Rukajärveltä Lopelle

■ Täyttäessään 75 vuotta 4.6.1942 marsalkka C. G. E. Mannerheimin sai Rukajärven suunnan sotureilta lahjaksi hirsisen metsästysmajan. Jääkärikenraalimajuri ja Mannerheim-ristin ritari Erkki Raappana joukkoineen rakensi majan Vienan Karjalaan Lieksajärven länsirannalle Repolan pitäjään. Maja ja rantasauna valmistuivat keväällä 1942.

Ennen 1944 Repolasta metsästysmaja ja sauna päätettiin siirtää Suomen puolelle. Keväällä 1945 majalle ja saunalle löytyi uusi sijoituspaikka Lopelta Punelajärven rannalta,

Mannerheim kävi majallaan Lopella arviolta noin 20 kertaa. Hän lahjoitti majan lahjoitti majan Suomen Yleiselle Metsästäjäliitolle, joka lahjoitti vuonna 1957 majan edelleen upseerijärjestöjen perustamalla Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:lle. Yhdistyksen perustajajärjestöt olivat Jääkäriliitto, Upseeriliitto, Kadettikunta ja Reserviupseeriliitto. Vuonna 1959 Maja avattiin yleisölle. Alueeseen tutustuu vuosittain noin 15 000 henkeä.

Panssarmiehen madonluvat puolustuspolitiikallamme

■ Luin jokin vuosi sitten suurella kiinnostuksella everstiluutnantti evp. Pekka Kantakosken kirjan ”Puna naiset panssarit”. Teos kertoo Puna-armeijan panssarivoimista vuosina 1919–1945 sen verran laajasti, että se melkein vastaa kysymykseen ”mitä olet ikinä halunnut tietää panssaria-selajista”. Erinomainen hakuteos. Ainoa ärsyttävä asia oli lievästi sanoen horjuva yhdyssanojen oikeinkirjoitus.

Uudemmassa kirjassaan ”Maanpuolustusta vai strategisia virheitä – Suomen puolustus 2000-luvulla” Kantakoski panee matalaksi viime vuosien puolustuspolitiikkamme ja puolustusratkaisumme. Alueelliset joukot ovat käyttökeltottomia. Entinen panssarmies uskoo vain liikkuviin joukkoihin, mitä paikallisjoukot eivät ole. SA-joukkojen supistaminen on suuri virhe. Myös kansainväliseen kriisinhallintaan osallistuminen on turhaa. Suurin ärsytyksen aihe Kantakoskelle on helikoptereiden hankinta. Myös CV-90 taisteluajoneuvon hankinta on täydellinen vikapisto.

”Ceterum censeo, Cartagium esse delemdam”. Noinkohan se Cato vanhempi päätti jokaisen puheenvuoronsa Rooman senaatissa. Vastaavalla tavalla Kantakoski mainitsee kirjassaan jokaisessa vähänkin sopivassa paikassa, kuinka suuri virhe on lakkauttaa Suomen panssariprikaatit. Hän ei ymmärrä ollenkaan, että kun vihdoon on saatu luotua kaksi sodanajan panssariprikaattia, ne hävitetään ja Saksasta hankitut Leopardit jaetaan kahden valmiusprikaatin panssariosastoiksi. Hänen mielestään päinvastoin olisi Leopardien ympärille pitänyt perustaa kaksi panssariprikaattia lisää T-72 -prikaatin lisäksi.

Kun katsoo kirjan takakanesta Kantakosken uraa, voi ymmärtää hänen reaktioitaan. Hän on palvellut panssarikouluttajana 1950-luvulla, jolloin vielä käytettiin

1930-luvulla Englannista hankittuja Vickersejä ja vaunun sotasaaliiksi saatuja neuvostoliittolaisia T-26 -versioita sekä jatkosodan loppupuolella hankittuja aikaisia Sturmeja ja Pz-nelasia. Pientä edistystä tapahtui 1960-luvulla, kun hankittiin Cometit ja Charioterit. Mutta nekin olivat vielä toisen maailmansodan aikalaisia. Kantakoski oli silloin vaunukomppanian päällikkö.

Panssarmiehillä alkoi mennä paremmin kun 1950-luun lopulla alettiin saada panssarikalustoa Neuvostoliitosta. Ensi tuli T-54:sia ja ZSU-57 it-vaunuja ja panssaroituja miehistöajoneuvoja. Kun Kantakoski oli vaunupataljoonan päällikkö 1974–75, oli jo pitkään ollut käytössä T-55 ja nykyaikaista panssariprikaattia rakennettiin täyttä päätä. Todella kovan luokan panssareita saatiin 1980-luvulla, kun hankittiin T-72 -vaunuja.

Panssarijoukkojen joulu oli DDR:n jäämistä tehdyt hankinnat 1990-luvun alussa. Silloin kasvatettiin 1980-luvulla hankittujen T-72 -vaunujen määrää. Saatiin lisää ”Bemari”ykkösiä ja kakkosia, MTLB-vaunuja sekä telehaupitseja. Kalustotilanne oli suorastaan käsittämättömän hyvä. Mitään vastaavaa ei panssariaselaji ollut koskaan kokenut. Toki jatkosodan aikana 1944 meillä oli oikein panssaridivisioona. Mutta kalusto olikin sitten tarina sinänsä: päävaununa oli T-26 ja olihan muutamia omatekoisia BT-42 vaunuja. Huono puoli oli divisioonassa oli se, ettei yhdenkään panssarmme tykki läpäissyt Puna-armeijan käyttämän T-34 ”Sotkan” panssaria, ennen kuin viime hetkessä saadut Sturmit tulivat pelastukseksi.

Tunnen suurta sympatiaa Kantakoskea kohtaan. Kunnollisella kalustolla varustetun panssariprikaatin aikaansaaminen on täytynyt olla toiveiden täyttymys miehelle, joka 1950-luvun lopulla koulutti tulevaisuuden panssarmiehiä 30-luvun kalustolla. Panssaritaktiikan ammattimiehelle on tullut shokkina se tapa, jolla panssarijoukkojamme on käsitelty.

Tapahtunut sotii kaikkea alkeel-

listakin panssaritaktista ajattelua vastaan. Saksalaisten Blitzkriegista lähtien menestyksellinen panssarivoimien käyttö on perustunut panssareiden massamaiseen käyttöön, jossa pyritään nopeisiin syviin läpimurtoihin. Kuten muistetaan, niin toisessa maailmansodassa ranskalaiset kuin britit ja meidän onneksemme myös Puna-armeija käyttivät meidän rintamillamme panssarivaunuja vain jalkaväen apuaseena. Vaunut etenivät jalkaväen vauhtia ja tarjosivat kiitollisia lähes staattisia maaleja panssarintorjunnalle.

Kantakosken ajatuksiin voisi yhtyä enemmänkin, jos uskoisi, että meidän on suunnittelumme ainoa uhkakuva olisi edelleen massiivinen hyökkäys idästä Talvisodan ja kesän 1944 tapaan. Mutta vaikka Francis Fukujaman ”Historian loppu” antaa edelleen odottaa itseään, niin ei maailma enää ihan entisensä ole. Suomen puolustusministeriö ja pääesikunta eivät ole yksin uskoessaan uhkakuviin muuttuneen. Muuten ei Saksakaan myisi Leopardjakaan pois alehintaan ja supistaisi panssarivoimiaan varjoksi siitä, jolla aikanaan valmistauduttiin pysäyttämään Puna-armeijan rynnäkö kohti Kanaalia.

Sampo Ahto ihmetteli arvioidessaan Kantakosken kirjan keväällä Sotilasaikakauslehdessä, miksi hurjat väittämät ole herättäneet minkäänlaista keskustelua. Kirjasta oli kesällä lyhyt maininta Helsingin Sanomien kuukausiliitteessä, missä Unto Härmäläinen esitteli Kantakosken teesit kesän kirjalöytönä. Muuta ei ole näkynyt.

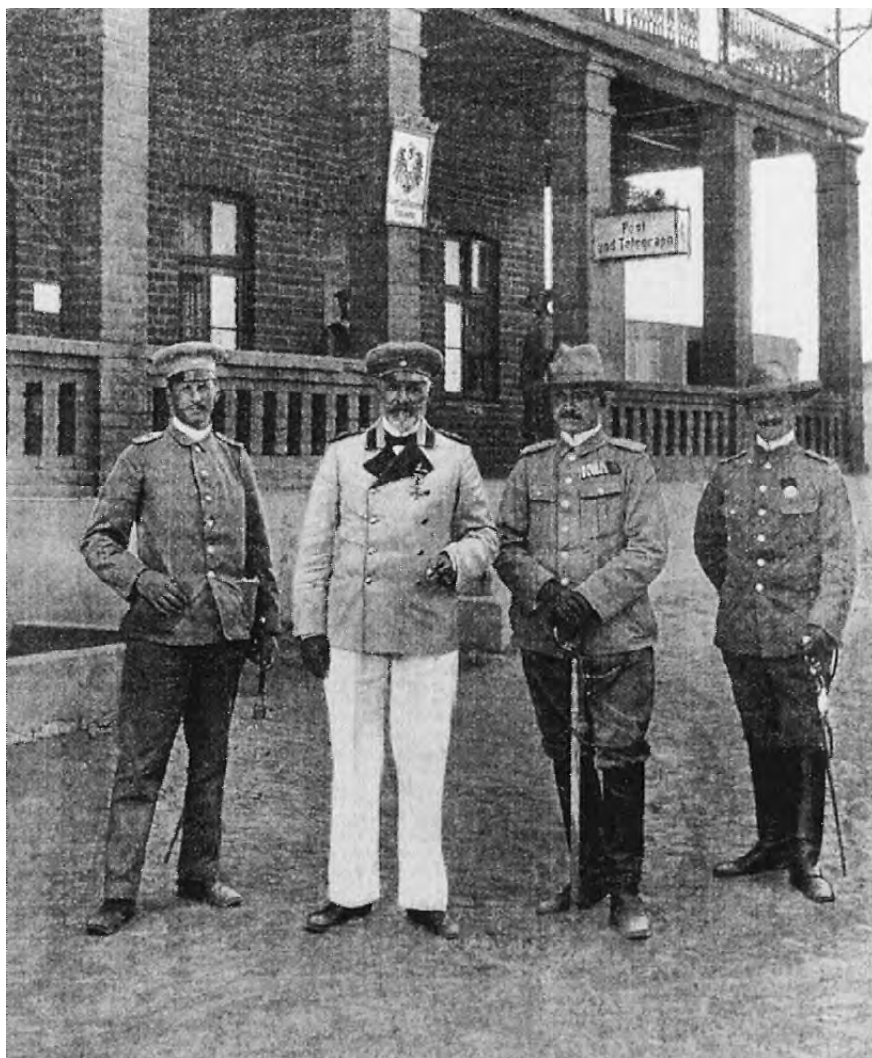
Vaikka Kantakosken ajatus puolustusmenojen nostamisesta kahteen prosenttiin samoin kuin neljä panssariprikaattia eivät ole ihan tätä päivää, luulisi hänen ajatuksensa olevan edes vastustamisen arvoisia. Onkohan kysymyksessä kohteliaisuus vai ikärasismi, sillä Kantakosken syntymävuosi on 1926.

Tämä kirjoitus on julkaistu Suomen Sotilas-lehdessä numero 4/2007

Bayer kapteenina Afrikassa 1905. Vasemmalta: Kapteeni Bayer (adjutantti), kenraaliluutnantti von Trotha (kuvernööri), majuri von Redern ja yli-luutnantti Starck. Paikka: Okahandja, Saksan Lounais-Afrikka 1905. Lähde: Stephan Schrölkamp: Gründerväter der Pfadfinderbewegung. Pfadfinderlebensläufe Band 1, Alexander Lion, Maximilian Bayer, Carl Freiherr von Seckendorf. Baunach 2004.

Kirjoittaja
AGILOLF KESSELRING
on Suomessa asuva saksalainen historiantutkija.

Jääkäriliikkeen ”traagiset sankarit” Fredrick Wetterhoff ja Maximilian Bayer

Saksista kotoisin oleva historioitsija Heinrich von Treitschke (1834–1896) keksi sanonnan ”ihmiset tekevät historian”. Hän painotti myös, etteivät sankarit ole vapaita, vaan myös heihin vaikuttavat ei vain ”historian henki” vaan myös kansa, valtio ja kansallisuus. Fredrick (Fritz) Wetterhoff ja majuri Maximilian Bayer ovat epäilemättä miehiä, jotka ovat tehneet suomalaista historiaa.

Maximilian Bayer

Bayer oli lahjakas yleisesikuntaupseeri jonka uraan tuli poliittinen leima. Hän syntyi 1872 Karlsruhessa ensimmäisenä rauhan vuonna saksalais-ranskalaisen sodan jälkeen ba-

denilainen kenraalimajuri Stephan Bayerin poikana. Hän ei siis ollut Preussista, Kaakkois-Saksasta vaan Badenista, nuoren Saksan valtakunnan lounaisesta osasta. Bayer sai isältään parhaat yhteydet badenilaiseen ”valtioluokkaan”. Tässä yhteydessä on kiintoisaa, että sittemmin valtakunnankansleri prinssi Max von Baden oli lähellä ruotsalaisia aktivisteja kreivejä Douglas ja Taube olleen Ruotsin kuningatar Viktorian serkku.

27-vuotias Bayer määrättiin yli-luutnanttina preussilaiseen pääesikuntaan. Kun 1904 Saksan Lounais-Afrikassa, nykyisessä Namibiassa, syttyi herero-kapina, hänet komennettiin Lounais-Afrikkaan perustettuun siirtoarmeijaan. Sen vuoksi hänet siirrettiin (kuninkaal-

lisesta preussilaisesta) armeijasta (keisarillisen Saksan) laivastoon ja ylennettiin kapteeniksi. 31-vuotiaalla kapteenilla näytti olevan edessään loistava sotilasura. Hän oli lahjakas, omasi tarpeelliset suhteet ja sai komentajan tehtävän, jossa hän saattoi saada eräänä harvana upseereista jo rauhan aikana tarpeellista sotakokemusta. Sitä hän sai sekä Ongangiran ja Oviumbon taisteluissa että Waterbergin ratkaisutaistelussa (25.heinäkuuta 1904) hereroja vastaan. 1905 hän oli uuden kuvernöörin ja suojajoukkojen komentajan Lothar von Trothan adjutanttina. Sen jälkeen hän palasi pääesikuntaan Berliinin Saksan Lounais-Afrikan osastoon jaostopäälliköksi. Hän oli vastuussa hottentottikapinan (hottentoteik-

Bayer majurina

si kutsuttiin tuolloin Naman kansaa) kukistamisesta. 1908 syntyi Saksassa poliittinen kriisi Trothan Afrikassa namoja vastaan käymien veristen ja kalliiksi tulneiden operaatioiden takia. Keisari Wilhelm II hajotti valtiopäivät ja määräsi uudet ns. hottentottivaalit. Trotha erotettiin kuvernöörin tehtävistä.

Hänet määrättiin pääesikunnasta Lothringeniin (nykyisin Lorraine Ranskassa) valtakunnan toiseen ääreen komppanianpäälliköksi. Hän oli ollut jo seitsemän vuotta kapteeni ja viettänyt provinssissa neljä vuotta, kun hän otti kaksi vuotta (1911-1913) virkavapautta rakentaakseen saksalaisen partioliikkeen. Hän oli tutustunut partiotoimintaan Saksan partioliikkeen perustajan tohtori Alexander Lionin mukana. Lion kuului siirtomaapiireihin. Bayerista tuli pian "Reichsfeltemaster" (partioliikkeen toiminnanjohtaja ja hän rakensi partioliikkeen puolisolitaaliseksi nuorisjärjestykseksi. Partiolaisen kunniapresidentiksi tuli vanha "turkkilaisoturi" kenraalisotamarsalkka, vapaaherra Colmar von der Goltz. On mielenkiintoista, että Bayer huolimatta tai johtuen kahden vuoden palveluskatkosta ylennettiin välittömästi majuriksi.

Ensimmäisen maailmasodan al-

kaessa tuli Bayerista II pataljoonan komentaja magdeburgilaiseen Prinz Luis Ferdinand von Preussen nro 27 jalkaväkirykmenttiin. Lüttichin rynnäkössä (8.8.1914) etujoukoissa taistellut Bayer sai toisen luokan rautaristin. Hän oli muutamia päiviä Lüttichin komendanttina, keräsi ja muodosti yksiköistään harhautuneista sotilasta kaksi pataljoonaa (Detachment Bayer) ja marssi Brysseliin. Yhteistyö von der Goltzin kanssa näyttää olleen palkitsevaa. Von der Goltz kutsuttiin palvelukseen ja nimitettiin Belgian keisarilliseksi kenraalikuvernööriksi. Vain viikkoa myöhemmin tuli Bayerista Brysselin komendantti. Kun Goltz määrättiin marraskuun lopussa Turkkiin, vaati hän Bayerin mukaansa.

Bayer määrättiin myöhemmin väliaikaiseen stellvertretenden(?) pääesikuntaan Berliiniin. 26. tammikuuta hän sai käskyn johtamaan neliviikkoista "sotakurssia ulkomaalaisille". Ulkomaalaiset olivat suomalaisia. Tämä oli alku jääkäri liikkeen ns. partiopoikakurssille.

Wetterhoff rakasti suurellista elämäntyyliä

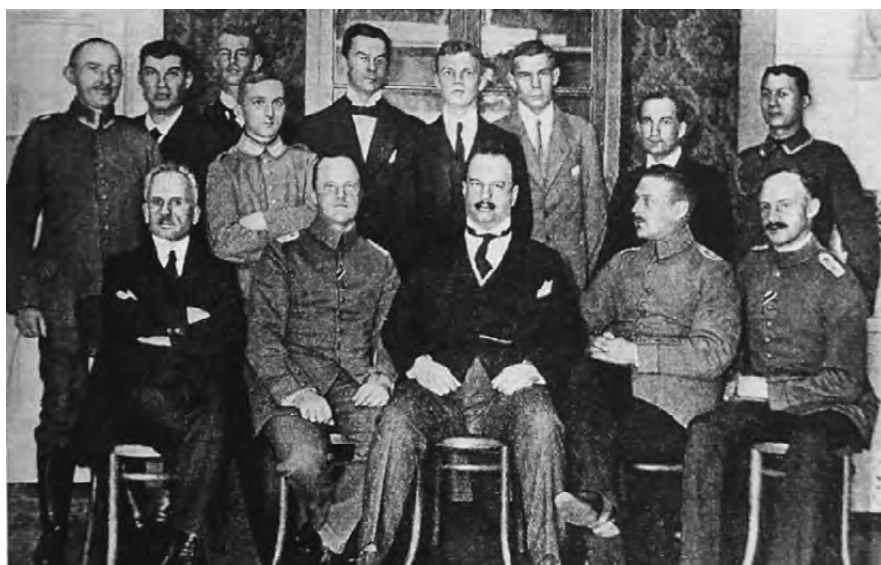
Wetterhoff syntyi 1878 ja kasvoi äitinsä Anna Nescherin varhaisen kuoleman jälkeen tätiensä Rosinan ja Fredrikan hoivissa. 1899 hän pääsi ylioppilaaksi. Wettehoff kävi kutomaopiston Aachenissa, työskenteli tätinsä kutomakoulussa Hämeenlinnassa opettajana ja opiskeli lakia. 1909 hän suoritti ylemmän oikeustutkinnon. Hän oli Hämeenlinnan pormestari ja 1909 hänestä tuli kaupunginviskaali. Seuraavia vuosia Martti Lauerma kuvaa: "Virkaura päättyi surkeaan romahdukseen. Suurellista elämäntyyliä rakastava kaupunginviskaali oli ilmeisesti elänyt yli varojensa ja sotkenut raha-asiansa tavalla, joka antoi aiheen epäillä häntä kavalluksesta. Sen vähän, mikä miehen hyvästä maineesta oli jäljellä, turmeli nopeasti levinnyt huhu hänen yksityiselämänsä oudoista piirteistä".

Tapio Heleniuksen (2007) ja Kati Mustolan (2009) mukaan Wetterhoff lähti Hämeenlinnasta hänen homoseksuaalisuudesta johtuneen skandaalin vuoksi. Hän matkusta

Fritz Wetterhoff

Helsingistä Berliiniin 1913. Sen lisäksi tuli syyte kavalluksesta hänen asianajajana hoitamassaan perintöjutussa. Niistä vuosista, jolloin hän toimi Saksassa asianajajana tiedetään hyvin vähän. Hän ei ollut juuri tekemisissä Berliinissä asuvien suomalaisten kanssa. On kuitenkin mielenkiintoista, että hän oli yhteistyössä tohtori Magnus Hirschfeldtin kanssa ja pääsi tätä kautta yhteyteen myös korkeassa asemassa oleviin saksalaisiin piireihin. Hirschfeldt kuului skandaalinkäryiseen "Liebenbergin piiriin", johon myös keisarin uskottu ruhtinas Phillip zu Eulenburg-Hertefeldt sekä sivusta-adjutantti kenraaliluutnantti Kuno von Moltke kuuluivat. Yhdessä valtiopäivämies Albert Südekumin kanssa hän oli jättänyt valtiopäiville 6000 henkilön allekirjoittaman adressin homoseksuaalisuuden kriminalisoivan §175:n kumoamiseksi. Südekumista ja kirjailija Hans Ostwaldista johtuu yhteys yhdistykseen "Verains für soziale Kolonisation Deutschlands". Sen johdossa oli liberaali valtiopäivämies Herman Paasche. Tällä oli hyvät suhteet amiraliteettiin ja hän oli myös ministeri ja keskustan valtiopäivämies Erzbergerin läheinen yhteistyökumppani.

Wetterhoff Berliinissä 1915 Finnisches Büro: Wetterhoff seisomassa keskellä.

Wetterhoffin nousu ja tuho

Wetterhoff otti jo 5. elokuuta 1914 yhteyttä erääseen pääesikunnan kapteeniin – ilmeisesti Rudolf von Nadolnyyn poliittisesta jaostosta – ja tarjoutui Suomi-asiantuntijaksi. Hän lienee pyrkinyt salaisen agentin tehtävään, mutta sai aliupseerin paikan 2. kaartin jalkaväkirykmentissä. Marraskuussa 1914 hänestä tuli Saksan kansalainen. On luultavaa, että Wetterhoff jo tässä vaiheessa teki töitä pääesikunnalle ja oli komennettu vain nimellisesti rykmenttiin. Erzberger oli ministerinä tekemisissä propagandan kanssa – hän työskenteli tiiviissä yhteistyössä ulkoministeriön kanssa ”muokalauskansojen kapinaan yllyttämisohjelman” parissa monikansallisten vihollismaiden hajottamiseksi. 28. syyskuuta 1914 perusti keskustavaltioapäivämies Erzberger Berliinissä suomalaisen tukikomitean Leohardiksi kutsutun Alfons Löwensteinin alaisuudessa. Tämä oli yhteydessä aktivisti tohtori Gummerukseen, Südekum oli joulukuun 1914 alusta alkaen komitean johtokunnan jäsen. Ehkä yhteys Wetterhoffiin syntyi Südekumin kautta.

Wetterhoff perusti 27. joulukuuta – hän oli jo jättänyt aliupseerin paikan – Berliinissä ”Suomalaisen komitean” ja hänet valittiin kaksi päivää myöhemmin komitean esimieheksi ja asiamieheksi. Joulukuun alussa hän tapasi Gummeruksen, kun

piti määrätä yhteyshenkilö Suomeen. Niinikään joulukuussa otti Wetterhoff yhteyttä kenraalileversti Helmut von Moltkeen (nuorempi), joka johti väliaikaista pääesikuntaa Berliinissä. Moltke oli siirretty Berliinin Marnejoen epäonnistumisen jälkeen ja jalkaväenkenraali von Falkenhayn oli määrätty hänen tilalleen. Berliinin tiedustelu-upseerin johdolla väliaikaisessa pääesikunnassa käytyjen neuvottelujen jälkeen, jotka Falkenhayn oli määrännyt pidettäviksi 26.1., päätettiin palata Moltken 3. tammikuuta 1915 tekemään esitykseen. Neuvotteluun osallistui amiraliiteetin tiedusteluosaston, ulko- ja sotaministeriön edustajat. Wetterhoffin vaikutus näiden keskustelujen aikaansaamiseksi oli merkittävä. Hänellä oli valtiopäivämiesten Südekum ja Paasche välityksellä kontakti kaikki tarpeellisiin tahoihin, jotka olivat yhteydessä Erzbergerin organisaatioon. Mutta tammikuun keskustelut olivat samalla Wetterhoffin kuvioista poistumisen alku. 26 tammikuuta keskustelujen perusteella määrättiin Suomen asioiden hoitaminen tilapäisen yleisesikunnan tiedustelujaoston hoitoon ja Wetterhoffin toimiston rahoitus siirtyi poliittisen osaston vastuulle. Se oli pääesikunnan ja ulkoministeriön tehtävien leikkauspiste.

Ulkoministeriöllä, pääesikunnalla ja amiraliiteetilla oli vahva intressi sulkea kilpaileva Erzbergerin organisaatio pois sotilastiedustelun ja ulkopolitiikan kentiltä. Tätä tapahtui eri

alueilla. Suomen asiaa siis hoiti Wetterhoffin suomalainen komitea ja Erzbergerin perustama suomalainen tukikomitea. Se alistettiin keväällä tilapäisen yleisesikunnan tiedustelu-upseerille. Lisäksi selvitettiin Venäjän ja Skandinavian asioiden hoitoa päällekkäisyyden poistamiseksi.

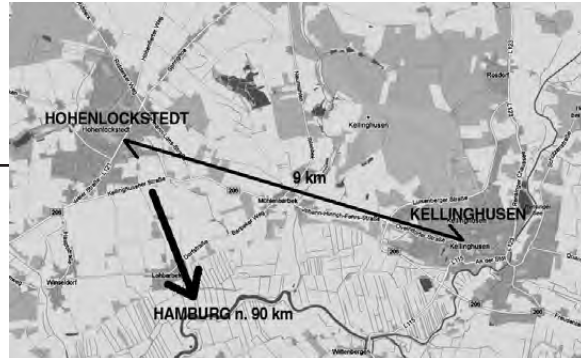
Uudesta selvitystehtävästä johdettua määrättiin majuri Bauer perustamaan Venäjää ja Skandinaavia hoitava tiedusteluorganisaatio. Sen jälkeen kun tämä kapteeni Zitzewitzin johtama Berliinin toimisto oli perustettu, voitiin Wetterhoffin toimisto lopettaa 11. lokakuuta 1916 annetulla käskyllä. Ennen sitä oli majuri kreivi Schwerin, jolle Wetterhoffin ja kapteeni Zitzewitzin toimistot oli alistettu, oli kieltänyt Wetterhoffia poistumasta Saksasta. Wetterhoff oli pidätetty hänen yrittäessään poistua Saksasta. Wetterhoff oli saanut tietää, että häntä odotti komennus länsirintamalle. Siitä oli sovittu ulkoministeriössä ja pääesikunnassa. Wetterhoffin poliittiset suosijat Erzberger, Südekum ja Paasche eivät voineet enää tässä tilanteessa vaikuttaa.

Sen jälkeen kun Bayer oli järjestänyt etappiorganisaation Tukholmassa ja Pohjois-Ruotsissa Saksan sotilasjohdon alaisuuteen, oli Bayer tehnyt tehtävänsä. Jääkäripataljoona oli itärintamalla ollut ilman komentajaansa. Bayerin arvostus oli heikentynyt jääkäripataljoonan suomalaisten keskuudessa lukuisten poissaolojen, sotilaallisen ylivallan ja aktivistiorganisaation hyväksikäytön vuoksi. Bayer kirjoitti pataljoonan tyytymättömyydestä esimiehilleen

Fritz Wetterhoffin muistolaatta paljastettiin osoitteessa Raatihuoneenkatu 9 Hämeenlinnan Historiallisen Seuran toimesta 21.9.1968

Kirjoitus Lockstedtista 53 vuotta sitten Jääkäriemme muistoa vaalitan uskollisesti Lockstedter Lagerissa ja Kellinghusenissa

googlemaps

Allekirjoittaneella oli 25.2.1959 kun-
nia olla ainoana suomalaisena läsnä
kahdessa tilaisuudessa, joissa vieraal-
la maalla kunnioitettiin suomalaisten
jääkäreiden muistoa. Ensin kokoon-
tui noin kolmeenkymmeneen nouse-
va yleisöjoukko Hampurista runsaan
30 kilometrin päässä sijaitsevan pien-
nen Kellinghusenin kaupungin hau-
tausmaalle omistaakseen hetken
hiljaisuuden niiden neljän suoma-
laisen jääkäriin muistolle, jotka ovat
saaneet viimeisen leposijansa sil-
lä seudulla, jolle he 44 vuotta sitten
saapuivat sotilaskoulutusta saamaan.
Haudoilla paljastetuin päin seisovas-
sa joukossa oli mukana yksi heidän
silloisista kouluttajistaan, ev.luutn.
Steinmüller, kaksi niistä kolmestatois-
ta ei-suomalaisesta, jotka kuuluivat
27. Jääkäripataljoonaan ja muutamia
saksalaisia jääkäreitä. Haudalla puhui
Saksan Jääkäriiliiton Kellinghusenin
paikallisosaston puheenjohtaja majuri
Fritz Hillman. Hän lausui mm:

”Kuten aikaisempinakin vuosina
helmikuun 25 p:nä olemme tänään-
kin kokoontuneet täyttääksemme
velvollisuutemme sen pienen maan
kaatuneita kohtaan, joka on lähem-
pänä sydäntämme kuin mikään muu
vieras valtio.

25. helmikuuta 1915 saapuivat en-
simmäiset suomalaiset vapaaehtoisen
Lockstedter Lageriin läpikäydäkseen
kovan vapaustaistelijakoulutuksen.
Koulutuksen kestäessä eivät vapaaeh-
toiset saneet mitään ilmaiseksi. Saksa-
laiset upseerit ja aliupseerit kouluttivat
heidät kelpo sotilaiksi preussilais-sak-
salaisessa jääkärihengessä. Tämä jää-

kärihenki yhdisti sitten suomalaisen
sitkeyteen ja palavaan vapaudenrak-
kauteen, joka lopuksi mursi kahleet.

25.2.1918, tasan 41 vuotta sitten,
seurasi jääkäreiden maihinnousu
Vaasassa.

Tällä hetkellä ajattelempa kaa-
tuneita. Teemme kunniata vanhalla
jääkäripullamme niille neljälle suoma-
laiselle jääkäriille, joiden kohtalo
ei sallinut olla näkemässä synnyin-
maansa vapautusta.

Ajatuksemme ovat kuitenkin tällä
hetkellä myös elossa olevien ystäviem-
me luona Suomessa. He tietävät, että
seisomme täällä.

Laskekaamme nyt kukkaisterveh-
dyksemme näiden jääkäreiden hau-
doille. Sinivalkoiset nauhat tuokoot
heille tervehdyksen kaukaisesta koti-
maastaan”.

Lipun tehdessä kunniata laskettiin
kukkalaitteet ja koruton, mutta läm-
minhenkisyydessään vaikuttava tilai-
suus oli päättynyt.

Autoilla siirryttiin Lockstedter La-
geriin, jossa sijaitsevan jääkärimuis-
tomerkin äärellä niinikään vietettiin
muistohetki lyhyine puheineen ja
seppeleenlaskuineen. Kaupungin-
johtaja Kroll laski kaupungin puo-
lesta sepeleen palauttaen mieliin ne
hyvät suhteet, jotka aikoinaan val-
litsivat paikkakunnan asukkaiden
ja jääkäreiden välillä. Majuri Witt-
wer Itzehoen varuskunnasta toi Bun-
deswehrin tervehdyksen ja ev.luutn.
Steinmüller laski kukkalaitteen enti-
senä kouluttajana. Lisäksi toi kukka-
tervehdyksensä ev.luutn. Hilsheimer.
Tilaisuuden, jota kunnioitti läsnä-

olollaan lukuisa paikkakuntalaisten
joukko, päätyttyä siirryttiin jääkäri-
en historiassa huomattavaa osaa näy-
telleeseen Café Schütt’iin. Myös siellä
käytetyissä puheenvuoroissa huokui
se lämmin myötämielisyys ja liikutta-
va hartaus, jolla jääkäreidemme muis-
toa vielä neljän vuosikymmenenkin
jälkeen täällä vieraalla maaperällä
vaalitaan.

Se sydämellinen ja lämmin vas-
taanotto, joka kaikkien edellä nimeltä
mainittujen sekä muiden tapaamieni
henkilöiden taholta tuli osakseni, ei
koskaan häivy muistostani. Muisto-
rikas ja vaikuttava päivä päättyi osal-
tani tohtori ja rouva Klaus Hein’in
vieraanvaraisessa kodissa vietettyyn
iltahetkeen. Heitä, tohtori Heinia ja
hänen puolisoaan ei voida koskaan
jättää mainitsematta puhuttaessa jää-
käreidemme ja heidän muistojensa
vaalimisesta. Haluaisin väittää, et-
tä siinä kodissa vallitsi henki, joka oli
suomalaisempi kuin monessa suoma-
laisessa kodissa. Selaillessani heidän
vieraskirjaansa totesin sen sisältä-
vän pääasiassa suomalaisia nimiä ja
minun oli helppo uskoa, että siihen
kotiin on vieras Suomesta aina sydä-
mellisesti tervetullut.

Kotimatalla aprikoin mieles-
säni, mahtaako maailmassa olla
muuta paikkaa, jossa toisen maan
miesten muistoja vaalitaan samal-
la tavoin kuin Kellinghusenissa ja
Lockstedter Lagerissa.

Vänrikki, ekonomi
Timo E. Saarinen, nykyisin Siukosaari

Jääkäriiliikkeen ”traagiset sankarit”

lähettämissä raporteissa Wetterhof-
fin vastalauseista välittämättä. Bayer
palkittiin ensimmäisen luokan rau-
taristillä ja komennettiin rykmentin-
komentajaksi länsirintamalle.

25. lokakuuta 1917 Bayer ei enää
palannut rintamatarkastukseltaan.
Hänen ruumiinsa löydettiin vasta ke-
vällä 1918. Majuri Bayer on haudat-

tu Mannheimiin. Wetterhoff selvisi
hengissä rivimiehenä länsirintamalla.
Hän sekaantui poliittisesti epäonnis-
tuneeseen yritykseen saada Meklen-
burgin prinssi Karl Friedrich Suomen
kuninkaaksi, kun senaatti esitti pai-
kalle Hessenin prinssiä Friedrich
Karlia. Wetterhoff oli Suomen vara-
konsuli Hampurissa 1919-1920. Hän

kuoli Helsingissä 2, joulukuuta köy-
hänä miehenä. Jääkärit keräsivät
rahat hänen lääkärinlaskujensa ja
hautajaistensa maksamiseen. Wet-
terhoffin hauta on Helsingin Hietani-
men hautausmaalla.

Suomennos: Jukka Knuuti

Toivo ja Alma Kuula vuonna 1916, kaksi vuotta ennen säveltäjän kuolemaa. Säveltäjän asennon on otaksuttava ilmentävän pikemmin taiteilijan luomistuskäyttäytymistä kuin tuskastumista kaksi vuotta vanhaan avioliittoon. Kuva löytyy mm. Ammi ja Toivo-verkkoteoksesta, joka esittelee säveltäjä Kuulan ja hänen puolisonsa henkilöhistoriaa vuosina 1891–1919. Yleisemmällä tasolla teos piirtää myös kuvaa 1900-luvun alun hengestä ”nuoruusvuosina”. Perustan verkkoteokselle on luonut Toivo ja Alma Kuulan kirjekokoelma. Ainutlaatuinen Toivo ja Alma Kuula -arkisto kuuluu Helsingin yliopiston kirjaston Suomen kansalliskirjaston kokoelmiin. – Kuva Toivo Kuula Seura/Alavuden maakunta-arkisto.

Tyypillisen henkirikoksen epätyypillinen uhri Säveltäjä Toivo Kuulan tappajaa ei lain koura tavoittanut

Arkistossa lepää pimeä väkivaltarikos. Uhrina on julkkis, tapahtumapaikka Suomen toiseksi suurimman kaupungin ydinkeskusta. Kuka laitetaan tutkijaksi?

Teoriassa lienee mahdollista ottaa tutkintaan tapahtuma, joka päättyi säveltäjä Toivo Kuulan kuolemaan vappuna 1918. Tutkinnan haasteellisuutta lisää se, että tapahtumapaikka on nykyään vieraan valtion maaperällä, eikä todistajia enää löydy. Toisaalta kirjallisia todisteita on, eikä rikospaikka ole muuttunut läheskään niin paljon kuin suomalaiset kaupungit keskimäärin.

Sodan päätyttyä alkoi jälkipyykin pesu

Taistelu Suomen itsenäistymisestä päättyi käytännössä aamulla 29. huhtikuuta 1918, kun punaisten vastarinta murtui Viipurissa. Valkoiset joukot miehittivät kaupungin ja katkaisivat Pietariin johtavan radan.

Lahden länsipuolella yhä taistelevilta punakaarteilta oli katkaistu pakotie itään.

Karmeina näky hyökkääjiä kohtasi Viipurin lääninvankilassa, josta lähtiessään punaiset olivat surmanneet vankinsa heittämällä käsikranaatin jokaiseen tyrmään.

Kun sota oli sodittu, alkoivat voittajien keskinäiset erimielisyydet. Tämä lienee sotien säännönmukaisuuksia. Seurasihan II maailmansotaa kylmän sodan kausi, eikä Irakin sodankaan jälkipyykkiä ole vielä pesyt länsivaltojen kesken. Vuonna 1918 voittajat kiistelivät siitä, kenen ansiota sodan ratkeaminen oli – Saksasta tulleiden jääkäreiden, suojeluskunnista kootun talonpoikaisarmeijan vai Hankoniemessä maihin nousseen saksalaisen Itämeren divisioonan?

Toivo Kuula oli tässä kiistassa kantansa valinnut. Hän oli säveltänyt mm. V. A. Koskenniemen *Nuijamiehen marssin*, jonka etenkin pohjalaisista kootut talonpoikaisarmeijan

Toivo Kuula oletettavasti sävellystyön parissa.

joukot tunsivat omakseen. Siinä missä Sibelius sävelsi jääkäri liikkeen liikkuttamana *Jääkärimarssin*, Kuulan viimeiseksi sävellykseksi jäi suojeluskuntien kunniaksi sävelletty marssi *Jokamies*.

Vappuyö Viipurissa

Viipurin valtausta ja sodan päätymistä juhlittiin railakkaasti vappuyönä 1918. Juhlien keskipisteeksi muodostui Seurahuone, jonne ko-

Valkoisen armeijan sotilaita Viipurin paraatissa 1.5.1918.

koontuivat sekä sotilaat että kaupungin merkkihenkilöt. Varsinkin sotilasseurueet olivat ylen määrin päihtyneitä murtauduttuaan aiemmin aamupäivällä apteekin spriivaraan.

Illan edetessä syntyi riitaa talonpoikaisarmeijan ja jääkäreiden ansioista sekä kielikysymyksestä. Humalaisen jääkärijoukon veri oli yhtä kuumaa kuin pohjalaisen säveltäjänkin. Riita yltyi käsikähmäksi. Joukko jääkäreitä ahdisti Kuulan suurta uunia vasten ja jääkärivärikki Nylund löi Kuulaa nyrkillä kasvoihin. Vastauksena Kuula veti taskustaan pienen puukon, jolla hän viilsi Nylundin niskaan haavan.

Jääkäriveren vuotaminen kasvatte Seurahuoneen metelin lähes melakaksi. Kuula katsoi parhaaksi paeta ja ryntäsi sivuovesta Seurahuoneen takapihalle. Tapahtuman ainoa selvä silminnäkijä oli lähellä seissyt vartiomies. Vartiomiehen kuulustelun mukaan Kuula kaatui mukula-kivetyksellä ja hänen luokseen käveli kolme sotilaspukuista miestä. Yksi miehistä potkaisu karkuun konttaavaa Kuulaa kylkeen ja ampui lähietäisyydeltä nelinkontin seisovaa säveltäjää pistoolilla takaraivoon.

Laukauksen jälkeen miehet palasivat juosten Seurahuoneelle. Tutkinta käynnistettiin nopeasti, mutta tulokset jäivät laihoiksi. Teko osoitautui tyypilliseksi suomalaiseksi henkirikokseksi – ainoa asia, josta

todistajat olivat yksimielisiä, oli alko-holin yletön kulutus...

Tutkinnan tuloksista

Esitutkinnassa saavutettiin hataratodennäköisyys siitä, että Kuulan luokse ulkona juosseet miehet olivat jääkäriväpeli Pirinen, jääkäriluutnantti Heikka sekä viipurilainen ylioppilas Fabritius. Pirinen pidätettiin heti vapun jälkeen. Syynä ei kuitenkaan ollut ampumistapaus, vaan aiemmin mainittu apteekkimurto ja spriivarkaus.

Oskar Piristä ei ehditty kuulemaan tapaukseen lainkaan, sillä viikkoa myöhemmin erään leirialueen vartiomies ampui hänet sekavissa olosuhteissa vartiotehtävää suorittaessaan. Pirinen oli tuolloin yhä pidätettynä apteekkiparkauksesta. Mainittakoon, että ennen jääkäriksi lähtöään Pirinen toimi farmaseuttina Kuopiossa.

Upseerina Pietari Heikka katsottiin tapauksessa vastuullisimmaksi osalliseksi. Ruotsalainen sanomalehti oli jo aiemmin kirjoittanut Heikan omavaltaisesti ampuneen venäläisiä sotilaita Torniossa ennen sodan alkua. Seuraavana vuonna jääkärikapteeniksi ylennettyä Heikkaa ei kuitenkaan saatu tuomiolle kummastakaan teosta, sillä hän katosi verneretkellä Vaasan saaristossa ennen oikeuskäsittelyn päättymistä.

Kuula ei kuollut heti. Hän eli vielä seitsemäntoista vuorokautta, joiden

aikana hän oli aika ajoin tajuissaan ja ymmärsi tulleen ammutuksi. Vaimo Alma kirjoitti uskollisesti ylös miehensä sekavat lauseet. Sinänsä nämä muodostavat järkyttävän asiakirjan henkirikoksen uhrin kuolin-kamppailusta. Houreisten lauseiden seassa on myös viittauksia ampujiin – ei nimiä tai tuntomerkkejä, mutta otteita ampumista edeltäneestä sananvaihdesta. Säveltäjä Toivo Kuula kuoli 18. toukokuuta 1918.

Kun tekijöitä ei saatu selville, sotaylioikeus päätti tutkinnan toteamalla Pirisen ampuneen Kuulan, mutta esimiehensä Heikan käskemänä. Molemmat syytetyt olivat manan majoilla, joten tämä saattoi olla helppoin tapa päättää tutkinta herättämättä kiusallista huomiota.

Huhuja sekä arvailuja – Kansallisarkistosta ehkä löytöjä

Esitutkintamateriaalin perusteella tapaus jäi kuitenkin avoimeksi. Vuosikymmenten aikana pimeä henkirikos on ruokkinut huhuja ja arvailuja niin ampujasta kuin oikeudenkäynnin riippumattomuudesta. Uutta tietoa asiaan saatiin vielä vuonna 1983, kun professori Jussi Jallasai asiaa koskevan kirjeen. Seikkaperäisessä kirjeessä suomalainen aatelinainen kertoi Alm-nimisen ruotsalaisen vapaaehtoisen tunnustaneen ampuneensa Kuulan, koska tämä oli halventanut ruotsalaisuutta tai ruotsin kieltä.

Viimeiset todistajanlausunnot saattavat maata Kansallisarkiston uumenissa. Jääkäriliiton kokoelmissa on joitakin vuonna 1918 päivättyjä päiväkirjoja, jotka tekijät ovat määränneet salaisiksi valitsemakseen ajanjaksoksi, useassa tapauksessa sadan vuoden ajaksi. Kun arkisto aukeaa tammikuussa 2018, oven takana odottaa epäilemättä muutama historiantutkija. Miksei heidän joukkoonsa mahtuisi yksi rikostutkijakin?

Mikko Porvali

Kirjoittaja on rikoskomisario ja kirjailija.

Monopol-hotellin kabinetissa, nykyisen Nikolainkulman puukerroksen kulmahuoneessa, tehtiin syksyllä 1916 Venäjän salaisen poliisin tärkein päätös.

Pidätys Jyväskylän keskustassa 1916

Keskisuomalainen reittialus S/S Kylä-Keitele saapui Viitasaaren laituriin, ja Aarne Sihvo heräsi hyttissään. Sihvo aikoi jaloitella, mutta venäläisen sotilaan näkeminen laiturilla sai hänet palaamaan hyttiin. Olisi turha ottaa tarpeettomia riskejä.

Elettiin syksy 1916. Euroopassa riehui ensimmäinen maailmansota, jonka osapuolia olivat Venäjä ja Saksa. Sihvo liikkui Suomen suuriruhtinaskunnassa väärällä passilla, monen mielestä väärillä asioillakin. Kaukaisilta tuntuivat ne ajat, jona hän viidettä vuotta opiskeli Helsingissä lääkäriksi. Nyt Sihvo, alias halkokouppias Emil Myntti, valmisteli reittejä niille, jotka halusivat valita samoin: lähteä jääkäriksi Saksaan.

Vihollismaan armeijaan liittymisen oli sodan aikana raskas rikos kaikissa valtioissa – niin myös tsaarille Venäjällä. Kiinni ei paraniisi jäädä. Sihvo tiesi etsintäkuulutuksestaan. Kolme jääkäriä oli hiljan loikannut Saksan itärintamalla ja kuvailut Venäjän turvallisuuspoliisille, mitä näytti maanpetturi Aarne Sihvo. Hän oli Suomessa salaisena asiamie-

henä kolmatta kertaa, etsinnässä jo ennestään.

Poliisi pääsee jäljille

Poliisikunta jakautui jääkäreiden suhteen kahtia. Osa auttoi kaikin keinoin nuoria, jotka laittoivat maan itsenäistymisen puolesta peliin koko elämänsä. Toinen puoli vainosi mikä ehti: olivathan jääkärit valinneet laittoman tien.

Vaasalainen komisario Sola sekä etsivät Sjöblad ja Vainio kuuluivat jälkimmäiseen puoliskoon. Vaasan venäläisen santarmipäällikkö Stephanovin johdolla he etsivät kiivaasti eteläpohjalaista jääkäriä Antti Isotaloa.

Isotalosta oli poliisille monenlaista harmia. Hänestä ei olisi syntynyt legendaa, johon kuulun puukkojunkkarin pojanpojassa oli ainekset. Toisekseen Antti oli livittänyt varmasta ansasta liian monta kertaa ja viimeksi vielä ampunut konstaapelia nilkasta läpi. Tätä ennen hän oli mukana venäläismielisen poliisin murhassa Tervolassa.

Syksyllä 1916 poliisit uskoivat olevansa jälleen Isotalon kintereillä. Antin jäljet hukkuivat, mutta etsivät kiinnittivät poliisin ”nenällä” huomionsa kahteen mieheen. Nämä tuntemattomat nuoret matkasivat Pietarsaaresta kohti Jyväskylää suuria matkalaukkuja raahaten.

Jostain poliisi urkki tiedon, että laukut sisältäisivät räjähteitä. Näin olikin. Jääkärit Ilmari Relander ja Juho Heiskanen olivat matkalla räjäyttämään venäläisiä sotalaivoja Etelä-Suomen satamiin. Heitäkin oli etsitty. Edelliskesänä kaksikko oli räjäyttänyt Venäjän armeijan varikkoalueen Kilpisjärvellä.

Tällä välin Aarne Sihvo oli ehtinyt Viitasaarelta Jyväskylään, missä hänen tuli tavata jääkäri liikkeen johtoa. Samaan aikaan poliisit seurasivat Relanderia ja Heiskasta kaupunkiin. Ainakin Heiskasen olisi pitänyt pitkä varjostus huomata: hän oli aiempi nimismies ja tunsikin ajan poliisitaktiikkaa. Ennen radiopuhelimien aikakautta jalkaisin varjostaminen oli haastavaa puuhaa ja varsinkin helpoa paljastaa.

Heiskasen, Sihvon ja Relanderin kuvat Nikolainkulman pidätyshuoneen seinällä. Kuvan asettivat Jyväskylän seudun veteraanit tammi-sunnuntaina 1937.

Piiritetty hotelli

Jyväskylä oli pienehkö kaupunki. Niinpä varjostettu jääkärikaksikko ja Sihvo osuivat törmäämään kahvila Seurahuoneella. Molemmipuolinen hämmästys oli suuri. Relanderin ja Heiskasen tuli jatkaa seuraavana päivänä laivalla Lahteen, Sihvon junalla Suolahteen. Julkisella paikalla ei uskallettu puhua, joten sovittiin tapaaminen illaksi Monopol-hotellin kabinettiin.

Vaasalaisetsivät ehdivät hankkia Monopoliin lisävoimia ennen iltaa. Hotelli piiritettiin hyvissä ajoin. Kohta saapui vastaanottoon kolme jääkäriä mukanaan jyväskyläläinen kanttori Erkki Karvonen, jonka luona Sihvo Jyväskylässä asui. Kabinetti järjestyi ja virkailija ilmoitti Relanderia kysytyn hiljattain.

Sihvo säikähti: kuinka virkailija tietää Ilmarin oikean nimen! Toisaalta hän muisti Relanderin asuneen

joskus Jyväskylässä... Kun kuitenkin kabinettiin kahvia kantanut tarjoilija oli silminnähden hermostunut, Sihvo aavisti pahaan ja esitti pistoolien virittämistä.

Aikeessa ei ehditty pidemmälle. Ovi potkaistiin auki, ja huoneeseen työntyi kuusi poliisia aseineen. Heiskanen ja Relander otettiin kiinni kovakouraisesti, Sihvo ja Karvonen pääsivät vähemmällä. Poliisi ei tiennyt sen enempää kanttorin täydellestistä sivullisuudesta kuin siitä, että käsiin tipahtanut Sihvo oli jääkäri-liikkeen johtavia miehiä.

Vahingot minimoidaan

Jyväskyläläiset aktivistit pohtivat toimia miesten auttamiseksi, mutta paljoa ei ollut tehtävissä. Paikkakunnan poliiseissa oli joitain luottomiehiä. Heidän avullaan poistettiin takavarikoiduista tavaroista jyväskyläläisten Sihvolle teettämä väärä passi.

Tästä olisi jääty kiinni, sillä passi oli ”allekirjoitettu” viikkoa aiemmin kuolleen poliisimestari Alfthanin nimiin.

Samoin ehdittiin Heiskasen ja Relanderin räjähdelaikut noutaa turvaan ennen vaasalaispoliiseja. Myöhemmin vapaussodan alkaessa niillä räjäytettiin Keuruulta Vilpulaan johtanut Kolhon silta. Näin estettiin punaisia katkaisemasta valkoisille elintärkeä Jyväskylä–Seinäjoiki-rata.

Apea mieli valtasi Jyväskylän aktivistit. Että juuri meidän tontilla tämä piti sattua... Ei voitu kuin saattaa tieto pidätyksistä jääkäri-liikkeen johdolle ja sitä kautta Saksaan. Raskaaksi koettiin myös kanttori Karvosen kohtalo. Hän päätyi Shpalernajan vankilaan Pietariin täysin sivullisena.

Mikko Porvali

Kirjoittaja on rikoskomisario ja kirjailija.

■ Jyväskylässä 2. lokakuuta 1916 tehdyt pidätykset olivat tsaarin salaisen poliisin tärkeimpiä voittoja Suomen itsenäisyysliikettä vastaan. Aarne Sihvo oli keskeisimpiä jääkäreitä. Hän koulutti Jyväskylän suojeluskunnan syksyllä 1917 ja komensi vapaussodassa Karjalan Rintamaa. Myöhemmin Sihvo toimi kahdesti puolustusvoimain komentajana sekä kansanedustajana.

Jyväskylän pidätysten aikoihin vallanpitäjän linja jääkäreitä kohtaan koveni. Samana yönä santarmit hirttivät Oulussa jääkäriksi epäillyn Taavetti Lukkarisen. Lukkarinen oli varoittava esimerkki, mutta jääkäri-liikkeen kanssa hänellä ei ollut mitään tekemistä.

Hirteen aavistelivat päätyvänsä myös Jyväskylässä vangitut Sihvo, Heiskanen ja Relander. Eräs epäselvä todistajanlausunto kuitenkin jarrutti asian käsittelyä.

Venäjän vallankumous katkaisi oikeusprosessin maaliskuussa 1917, ja yleisessä kaaoksessa Pietarin vankiloihin murtautuneet väkijoukot vapauttivat vangit.

Pietarissa vapautui yli kahdeksankymmentä jääkäri-liikkeen asiamiehenä vangittua suomalaista. Heistä hirttotuomioita odotteli yksitoista sabotaasitehtävillä kiinni jäänyttä jääkäriä. Muut vapautuneet edustivat jääkäri-liikkeen tukijoita ja suomalaista älymystöä. Joukosta kehittyi professoreita, kirjailijoita, Supoa edeltäneen Etsivän keskuspoliisin päällikkö sekä tunnettuja poliitikkoja.

Pietarin vankiloissa istuneita ryhdyttiin myöhemmin kutsumaan kalterijääkäreiksi. Viimeinen kalterijääkäri oli vuonna 1987 kuollut jyväskyläläinen pankinjohtaja Arvo Rousi (Brusin).

Kirjallisuutta

Suomettumisen täsmämääritys!

Mikko Määttä: *Vihollisina vangitut. Internointileirit neuvostosuhteiden välikappaleina 1944–1947.* ATENA Keuruu 2011. 346 s.

■■■ Eläkkeellä oleva YLE:n toimittaja Mikko Määttä kirjoittaa todella mielenkiintoisesti siitä, kuinka N-liiton mahtikäskyllä Suomessa vuosina 1944–1947 asuneet Saksan ja Unkarin kansalaiset pantiin internointileireille piikkilankojen taakse ja aseistettujen sotilaiden vartioimiksi. Näin N-liitto vaati välirauhansopimuksessa.

Kyse oli jopa sellaisista ihmisistä, joiden esi-isiä oli kutsuttu jo 1800-luvulla Venäjän vallan aikana Suomeen erilaisiksi asiantuntijoiksi. Leirille määrättiin myös pienet lapsetkin sekä ne, joilla oli kaksoiskansalaisuus. Kyse oli raa’asta ihmisoikeusloukkauksesta, johon kotikommunistimmeikin vaikuttivat.

Jo ennen vuotta 1917 saksalaisia asui m.m. Helsingissä ja Viipurissa, joka oli Suomen kansainvälinen kaupunki. Jo 1850-luvulla Helsinkiin perustettiin saksalainen seurakunta ja myöhemmin vielä Viipuriin ja Turkuun.

Käytännön työ annettiin lähinnä punaiselle Valpolle (vuodesta 1945 alkaen), joka sai koottua turvasäilöön vajaat 500 henkeä, kun määräys koski 628 henkilöä.

Yksi suuri omaisuuden riisto N-liitolle oli mahtava Vanajanlinna, jonka Wilhelm Rosenlew oli rakentanut metsästyslinnaksi – 80 huoneen ja 3 000 neliön barokki- ja rokokootyylinen tiilimonumentti. Se oli myyty saksalaiselle asekauppiaalle Willy Daugille. N-liitto myi sen Sirola-säätiölle kommunistien opinjoksi. SKP ja SKDL ja niiden jatkumo Vasemmistoliitto menettivät senkin punapääoman rajussa haaksirikossa.

Yksittäisiltä perheiltä vietiin irtaimistokin ihan viimeistä haarukkaa myöden. Internoitu väestö joutui maksamaan siis Suomessa ankarim-

mat ”sotakorvaukset” itänaapurille!

”Uusi neuvostomielinen ajattelu-tapa, jota erityisesti äärivasemmisto hehkutti, alkoi reivata historiankirjoitusta uusille urille. Kommunistien ja muiden äärivasemmistolaisten rikokset painettiin määrätietoisesti unholaan ja heidän päälleen laskettiin armollisesti uhrin viitta. Tämän uhriviitan alla heidän tekojaan pidetään hyvin pitkälle tänäkin päivänä. Vuoden 1918 Vapaussodasta tarjotaan radio- ja televisio-ohjelmissa, kirjallisuudessa ja lehtikirjoituksissa edelleenkin kuvaa, jossa punakapinallisten järjetön vallankaappaus jätetään huomiotta, ja vain punaisten kärsimykset sodassa ja sen jälkeen otetaan huomioon. Tässä uhrimalli toteutuu täydellisesti ja historia väristyy”, Määttä tilittää viiltävän terävästi.

Määttä kirjoittaa, että esim. vaikoilusta N-liiton hyväksi vakoilleen ja vankilatuomion kärsinyt henkilö joudutaan palkitsemaan korkealla ritarikuntien kunniamerkillä itänaapurin vaatimuksesta!

Tämä kirja on antoisaa luettavaa kaikkineen, mutta aivan poikkeuksellisen erityisesti kahdella viimeisellä sivullaan siinä tilityksessä ja linjanvedossa, joista edellä kerrotaan N-liiton painostuksesta ja suomettumisesta, josta ei ole vielä kukaan kaikkialla päästy eroon. Iso syy on se, että moni poliitikko tai virkamies ei tunne isänmaan historiaa!

Kari Nummila

Näin puna-armeijan oli määrä marssia Helsinkiin

Antero Uitto: *Puna-armeijan marssiopas Suomeen 1939. Täydennetty ja laajennettu laitos.* Karisto 2011. 232 sivua.

■■■ Antero Uitto löysi 1986 Ruineberginkadun antikvariaatista nidotun harmaakantisen venäjänkielisen kirjasen. Se osoittautui puna-armeijalle laadituksi ohjeeksi edetä Suomessa. Kirjassa oli yli 30 yksityiskohtaista marssireittikuvausta, jotka päättyivät mm. Helsinkiin, Mikkeliin, Ouluun ja Rovaniemelle. Esimerkiksi reitti Suomussalmi–Oulu tai Raate–Oulu suorastaan ennustivat talvisodan tapahtumia.

Puna-armeijan marssiopas julkaistiin 1988. Heikki Eskelinen totesi kirjan esipuheessa: ”Se antaa selkäpiitä karmivan kuvan siitä, miten perinpohjaiset tiedot liikkumis-, majoittumis-, yhteydenotto-, mairinnousu-, maahanlasku- ym. mahdollisuuksista puna-armeijan joukoilla oli mukanaan, kun ne ylittivät Suomen rajan 30. marraskuuta 1939.

Marssiopas on nyt julkaistu uudistettuna ja laajennettuna. Uutta tässä yhteydessä on Karjalan kannaksen linnoituslaitteiden kuvaukset. Osa tästä materiaalista on aiemmin julkaistu kirjassa *Mannerheim-linja – talvisodan legenda.*

Sekä reittikuvaukset että Man-nerheim-linjan linnoituslaitteita se-littävä valokuvakokoelma kertovat kuinka perusteellista Suomeen en-nen toista maailmasotaa kohdistunut neuvostovakoilu oli.

Ja sitä se oli myöhemminkin. Neuvostoliittolaiset olivat löytä-neet joskus 1960-luvulla sopivan myyrän Suomen ortodoksisen kir-kon hallinnossa. He tiesivät, että tämän henkilön takana olivat luo-vutettujen pitäjiä seurakuntien kirkonkirjat. Suomalainen lahjot-tiin lisäämään kirjoihin muutamia tekaistuja henkilöitä. Vuosia sen jälkeen haettiin parille tällaiselle vir-tuaalihenkilölle virkatodistus. Sitten vain poliisilaitokselle tilaamaan pas-sia ja virtuaalihenkilö oli muuttunut todellisuudeksi, neuvostoagentiksi.

Vaikka elämme syvän rauhan aikaa ja kylmä sotakin on historiaa, mutta vakoilu ei. Supo varottelee, että nyt vakoilu suuntautuu uusiin kohteisiin, kuten teollisuuteen. Uiton kirja luo kiinnostavaa taustaa tämän päivän lintukototunnelmallemme.
Jukka Knuuti

”Hullu mies Lapista”

Janne Kaisanlahti: *Lapin keisari. Matti Oskari Lahtelan elämäkerta.* Matti Oskari Lahtelan perinneyhdis-tys ry 2009. 199 s.

■■■ Vuoden 1918 tapahtumia kä-siteltäessä muistetaan mainita, et-tä ne johtivat kansan kahtiajakoon. Pohjois-Suomessa tämä ei pitänyt paikkaansa. Vapaussodan aikana kemijärveläinen, tuolloin vielä tuleva kansanedustaja Matti Oskari Lahte-la toimi Kemijärven suojeluskunnan johtotehtävissä. Kemijärvi ei ollut varsinaista sotatoimialuetta, mut-ta viiden punaisen teloitus koettiin kipeäksi asiaksi varsinkin vasem-mistolaisten piirissä. Suojeluskunta-taustastaan huolimatta, Lahtela sai parhaimmillaan, 1930-luvun lopulla, yli 70 % kannatuksen Kemijärvellä, joten hänen on täytynyt saada ääniä yli puoluerajojen oikealta vasemmal-le.

M. O. Lahtelan(1881–1961)yhteis-kunnallisten toimien lisääntyessä jäi suojeluskuntatyö vähemmälle. Edus-kuntaan hänet valittiin vuonna 1930 ja kansanedustajaura jatkui aina vuoteen 1958. Kemijärven suojelus-kunnan johdossa toimi 1920-luvun lopulta alkaen hänen vanhin poikan-sa Heikki Lahtela (1905–1941), joka kaatui konekiväärijoukkueen johta-jana Sallan rintamalla heinäkuussa 1941.

Heikin, viiden lapsen isän, san-karikuolema jätti jälkensä isään ko-ko loppuiksi. Eduskunnassa Lahtela vastusti sodan lopettamista viimei-seen asti. Hän näki Neuvostoliiton vihollisena ja Saksan maana, jonka avulla talvisodan vääryys voitaisiin oikaista. Sodan jälkeen M. O. Lah-tela puhui usein sotaveteraanien puolesta ja oli yhtenä merkittävänä puuhamiehenä sankaripatsaan hank-kimiseksi Kemijärvelle. Kom-munismia M. O. Lahtela vastusti kuolemaansa saakka.

Eräs eteläsuomalainen kansan-edustaja luonnehti häntä ”hulluksi mieheksi Lapista, joka haluaa kaiken omalle kotiseudulleen eikä antaisi etelään mitään”. Paljolti M. O. Lah-telan ansiota oli, että Kemijärvi sai 1940–1950-lukujen vaihteessa ensin emäntäkoulun ja hieman myöhem-min opettajaseminaarin. Myös joi-takin vuosia sitten, suuren kohun saattelemana lakkautetun selluteh-taan alullepanossa hän oli aktiivisesti mukana.

Sodan jälkeen Lahtelan kannatus laajeni Itä-Lapin ulkopuolellekin ja äänimäärät kasvoivat. Vielä vii-meisimmässä eduskuntavaaleissaan vuonna 1954, reilusti yli 70-vuotias Lahtela sai Lapin vaalipiirin maa-laisliiton ehdokkaista toiseksi eniten ääniä. Ääniharavana oli itse Urho Kekkonen, joka kuitenkin sai val-takirjansa Oulun vaalipiiristä vie-lä suuremman kannatuksen vuoksi. Vuoden 1958 vaaleissa M. O. Lahte-lan kansanedustajauraa jatkoi hänen poikansa, majuri evp. Olavi Lahtela (1915–1968).

Pasi Pulju

Kirjaa on saatavilla esimerkiksi tekijältä: Janne Kaisanlahti, puh: 040-7084832, sähköposti: janne (at) jannekaisanlahti.net

Kirjaa on Kemijärvellä saatavilla myös Asusteella, kaupungin Palvelu-piste Sortteerissa sekä kirjastossa.

Atso Haapanen: *Viholliset keskel-lämme, desantit Suomessa 1939–1944.* Minerva 2012. 456 sivua

■■■ Atso Haapanen on tehnyt jättityön käydessään läpi satoja so-tien aikana Suomeen pudotettujen neuvostodesanttien selvityksiä. Tar-kempaa lukua desanttien määristä ei kirjasta löydä, sillä siitä puuttuvat kuolemantuomiota lukuun ottamatta tarpeelliset tilastotiedot ja yhteenvedot. Lisäksi mukana ovat kotimaiset, joita ei kai voi desantiksi sanoa

Yhteistä kertomuksille desanteista

Kirjallisuutta

on, että usein heidän koulutuksensa on ollut varsin heppoista. Samoin desanttien Suomeen toimittaminen on ollut varsin suurpiirteistä. Kertomuksista käy ilmi, että usein desantilla ole aavistustakaan, mihin hänet oli lentokoneesta pudotettu. Suurin osa heistä saadaan varsin nopeasti kiinni. Maaseudulla oudot kulkijat pannaan vieläkin merkille, saati sodan aikana, kun oli erityisesti varoitettu desanteista. Lisäksi desanttien joukossa oli virolaisia tai inkeriläisiä, jotka usein itse ilmoittautuivat suomalaisille.

Desanttien toimeksiannot olivat useimmiten niin laajoja, ettei heillä ollut mitään edellytyksiä hankkia vaadittuja tietoja. Esimerkiksi piti selvittää, kuinka suomalaiset suhtautuvat hallitukseensa. Varsin usein tehtävänä oli tarkkailla liikennettä ja selvittää eri osissa rintamaa joukkojen määriä ja laatua. Joissain tapauksissa desanteille oli käsketty myös tuholaistehtäviä, mutta toisaalta heillä oli hyvän vähän toimintaan tarvittavaa välineistöä.

Kirjaa lukiessa herää kysymys, miksi desantteja pudotettiin, sillä eivät he voineet saada mitään relevanttia tietoa. Ne hankkivat ihan toisenlaiset vakoojat, kuten esimerkiksi edellä esitellyn Puna-armeijan marsiopas Suomeen 1939 -kirjan varsin yksityiskohtaiset tiedot. Ehkä tarkoitus oli aiheuttaa sotilashallinnolle riasaa ja herättää pelkoa kotirintamalla.

Kirjan murheellisimosa on talvisodan aikana Suomussalmella kiinni otetut suomalaiset ”vakoojat”. Etenevät neuvostojoukot olivat väränneet heitä esimerkiksi käymään katsomassa, onko joku tienpätkä miinoitettu ja onko siellä esteitä. Tällainen vakooja jäi kiinni jo ennen kuin oli ehtinyt aloittaa vakoiluaan. Kenttäoikeuden päätös oli nopea: Välittömästi toimeenpantu kuolemantuomio.

Kirjan liitteen mukaan sotien aikana teloitettiin vakoilijoina 470 henkeä ja 171 sanotaan kaatuneen ilmeisesti kiinni otton yhteydessä.

Jukka Knuuti

**Aneeminen kirja
Nikke Pärmistä**

Robert Brantberg: *Nikke Pärmi. Musta nuoli.* Revontuli 2011.

■■■ Robert Brantberg on jatkanut pitkää sarjaa kirjoja viime sotien upseereista. Nyt on vuorossa Nikke Pärmi. Yritys on ollut melko uskalias, sillä vain kuusi vuotta aiemmin ilmestyi Pärmin tyttärentytär Eeva-Kaisa Ahtiaisen isoisästään kirjoittama Nikke Pärmin elämä.

Koko Pärmin elinkaaren kattava Brantbergin kirja on melko kevyt esitys. Materiaalin puute on selvästi vaivannut kirjoittajaa. Mukaan on otettu paljon Pärmiä vain jotenkin sivuvaava täytemateriaalia, kuten josain vaiheessa Pärmiä vastaan taistelleen Suomessa syntyneen majuri Vallin tarinaa neuvostoarmeijassa. Niinikään yksittäisen aliupseerin muistelmia siteerataan ahkerasti. Lähinnä kai sen vuoksi, että tällainen kirja sattuu olemaan olemassa.

Ainakin vanhempi polvi tuntee tarinoita Pärmistä, jos ei muuta niin ainakin hänen persoonallisesta duoda, duoda -sanonnastaan. Kirjoittaja on kuitenkin jostain syystä korvanut d-kirjaimen tavallisella t:lla.

Pärmin henkilökuvaa jää kirjassa muualta lainattujen sitaattien varaan. Mitään omakohtaista arviota ei kirjoittaja edes yritä Pärmistä tehdä. Ahtiaisen kirjaa en ole lukenut. Mutta siitä kirjoitettujen arviointien perusteella ja henkilön tuntien uskon, että tuore kirja jää tyttärentyttären teoksen varjoon.

Jukka Knuuti

**Jääkärilippu-
postimerkki**

Helsinki-Uusimaan osasto on teettänyt oheisen 1.luokan ikipostimerkin, jossa liehuu jääkärilippu. Suunnittelutyötä veti osaston edellinen puheenjohtaja Henrik Lagus.

■ Merkkiä voi tilata joko jääkärikanstia sähköpostitse jaakarikanstia@kolumbus.fi tai puhelimitse numerosta 09 135 1009 tai 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Postimerkkiä myydään kymmenen kappaleen arkeissa ja minimi tilausmäärä on yksi vihko. Arkin hinta on 20 euroa. Lisäksi tulevat toimituskulut.

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

JÄÄKÄRIEN JÄLJILLÄ

■ Matkatoimisto Matkalakeus järjestää bussimatkan "JÄÄKÄRIEN JÄLJILLÄ" 30. lokakuuta – 7. marraskuuta 2012. Matkan aikana käydään mm. **Hochenlockstedtissa, Berliinissä, Varsovasa ja Liepajassa** sekä tutustutaan **pataljoonan taistelupaikkoihin Latviassa**.

Bussit lähtevät Kokkolasta, Vaasasta ja Seinäjoelta ja ne keräävät matkustajia eri paikkakunnilta, joiden kautta bussit kulkevat matkalla Helsinkiin. Matkan hinta aamiaisella on 945 € ja puolihoidolla 1095 €.

Lisätietoja:
Jussi Paarvala 0400 984608

KORJAUKSIA

■ Parolen numerossa 2/2012 kerrottiin, ettei *Das Grüne Festiä* järjestetty enää sotien jälkeen. Margaretha Berghell muistaa, että ainakin vuonna 1955 vihreää juhlaa vietettiin.

■ Parole 2/2012 -lehden sivulla 17 jutun lopussa etunimeni on kirjoitettu muotoon Merva. Oikea nimi on Mirva.

Mirva Brola

■ Oikaisuja

1) Parole 2 /2012 sivulla 3 mainittiin tekstin alussa erheellisesti, että Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys perustettiin 17. helmikuuta 1972. Tosiasiassa oli kysymys nimen vaihtamisesta Jääkärinuoret ry:stä perinneyhdistykseksi. Jääkärinuorethan oli perustettu jo 1955 ja viety sitten yhdistysrekisteriin nimellä Jääkärinuoret ry.

2) Samalla sivulla alhaalla hallituksen jänistä luettelossa on nimi Tulema Tanner. Pitänee olla Tulema Talvela.

3) Sivulla 11 jääkäripatsaan juhlallinen paljastus tapahtui toukokuussa 1939 eikä elokuussa.

Paul Voss

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

TUOTE	HINTA
Kortit	
Jääkärilippukortti	1,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50
Suomen Jääkärit	1,00
Turun jääkäripatsas	0,20
Vaasan jääkäripatsas	0,20
Wasserturn	0,20

Adressit

Ilman tekstiä	10,00
Kansliasta kirjoitettuna/ toimitettuna	12,00
Laajempi tekstaus	13,00

Muut tuotteet

CD Jääkäriin morsian/ kesto 22 min	10,00
CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Fallna for friheten-medalj	8,50
Jägarens väg	3,00
Jääkärien Elämäntyö-itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis. 50 kpl)	2,50
Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Suomen jääkärien elämenkerrasto, I täyd.osa 1957	5,00
Ur Jägarnas levnad och gärning	5,00
VHS Jääkärien tie I-III	15,00

Vain jäsenille

Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
--------------------------------	-------

Erillisillä hakemuksilla myynnissä

Jääkäripienoismerkki	80,00
Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Pohjoisranta 20 A 3

00170 HELSINKI

P. 09 135 1009/050 377 8845

(myös teksdviestit)

s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet
kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

KUTSU

Jääkäripataljoona 27:n
Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

TOIMINTASUUNNITELMA - JA VAALIKOKOUS

pidetään lauantaina 17.11.2012
Pääsikunnan paviljongissa,
Fabianinkatu 2, Helsingissä

OHJELMA

Klo 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien
neuvottelutilaisuus
Klo 12.30 Ruokailu
Klo 13.30 Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous
Klo 15.00 Kokouksen päättäminen

Kokouksen jälkeen **Eeva-Kaisa Ahtiainen** kertoo
äidinisästään jääkärieverstiluutnantti Nikke Pärmistä

Ilmoittautuminen kokouksiin tiistaihin 13.11.2012
mennessä Jääkärikansliaan
Puhelin 09 135 1009, gsm 050 377 8845
Sähköposti jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingissä 12.9.2012
Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus

INBJUDAN

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
håller sitt stadgeenliga

VERKSAMHETSPLANERINGS- OCH VALMÖTE

lördagen den 17.11.2012
i Huvudstabens paviljong,
Fabiansgatan 2, Helsingfors

PROGRAM

kl.10.00 Styrelsen och avdelningarnas ordförande
förhandlar
kl.12.30 Lunch
kl.13.30 Verksamhetsplanerings- och valmöte
kl.15.00 Mötet avslutas

Efter mötet berättar Eeva-Kaisa Ahtiainen om sin
morfar jägaröverstelöjtnant Nikke Pärmi.

Anmälan till respective möte bör göras senast tisdagen
den 13 november 2012 till Jägarkansliet
Telefon 09 135 1009, gsm 050 377 8845
E-post jaakarikanslia@kolumbus.fi

Helsingfors den 12.9.2012
Föreningen för Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
Styrelsen

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN ALAOSASTOJEN YHTEYSTIEDOT

Osasto	Nimi	Gsm	Sähköposti
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@tieturi.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	seppo.raiha2@pp.inet.fi
Lappi	Kaisa Liljeberg-Thronicke	040 861 5442	kaisa.liljeberg-thronicke@rovaniemi.fi
Oulu	Pertti Puonti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Pekka Virtanen		pekka.virtanen@ppg.inet.fi
Satakunta	Alpo Vehanen	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainternet.net
Varsinais-Suomi	Osmo Suominen	0400 908 314	ojs@luukku.com
Vaasa	Martti Ehrnrooth	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Länsi-Pohja	Pentti Hiukka	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Kainuu	Jouko Ollanketo	040 773 7763	
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	pertti.kiviniemi@armas.fi
Keski-Suomi	Martti Porvali	050 590 1051	porvalit@gmail.com
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Etelä-Karjala	Antti Lankinen	040 820 5620	antti.lankinen@pp4.inet.fi
Päijät-Häme	Ari-Ilmari Iisakkala	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi

OSASTOT TOIMIVAT

HELSINKI-UUSIMAAN OSASTO

KOKOUSKUTSU

■ **Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous** pidetään 25.10.2012 klo 17.30 Döbelninkadun (ent. Suojeluskuntatalo) auditoriossa. Kokouksesitelmän pitää fil.lis. Eeva-**Kaisa Ahtiainen** aiheesta "Nikke Pärfmi".

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi pyydetään etukäteisilmoittautuminen: pj Arno Hakkarainen, arno.hakkarainen@gmail.com tai 050 383 5486 (iltaisin).

Tervetuloa!

Johtokunta

TUTUSTUMISRETKEI

■ Osasto järjestää 24.11.2012 tutustumisen Merisotakoululle Suomeen. Pääsemme tutustumaan mm. kadettien koulutuksessa käytettävään planetaarioon sekä kuulemme ajankohtaiskatsauksen Merisotakoulusta ja sen tarjoamasta koulutuksesta.

9.30 kahvit sotilaskodissa

10.00–12.30 tutustumista merisotakouluun ja ajan-kohtaisluento

klo 13.00 on mahdollisuus syödä omakustannehintaan (porokiusaus 15€) lounas Suomenlinnan Upseerikerholla.

Ilmoittautumiset tutustumisretkelle ja lounaalle: pj Arno Hakkarainen, arno.hakkarainen@gmail.com tai 050 383 5486 (iltaisin).

ETUKÄTEISKUTSU

■ Osaston **vuosikokous** pidetään 24.1.2013 myöhemmin ilmoitettavassa paikassa. Kokouksesitelmän pitää puolustusvoimien operaatiopäällikkö kenraaliluutnantti **Mika Peltonen** aiheenaan "Ajankohtaista puolustusvoimauudistuksesta"

Johtokunta

ETELÄ-POHJANMAAN OSASTO

SYYSKOKOUS

■ Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen ETELÄ-POHJAMAAN osaston varsinainen syyskokous pidetään Ilmajoella seurakuntakeskuksen kelloalissa keskiviikkona

7.11.2012 kello 18.20.

Kokoontuminen klo 18.00 kirkkopihassa, jossa käynnit vapaussodan sankripatsaalla sekä jääkärieverstiluutnantti Yrjö Könningin haudalla.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen syyskokoukselle määräämät asiat.

Kokouksesitelmän pitää fil.maist. **Simo Isotalo.**

Johtokunta

PAROLE

Päätoimittaja – Chefredaktör
Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com

PAROLE 2/2012 ilmestyy joulukuussa 2012. Lehteen tarkoitettun aineiston tulee olla toimituksessa 15.11. mennessä.

4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk
4 nummer i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd Askö Kilpinen, Kari J Talvitie, Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande
Kilpinen, Askö
Varapuheenjohtaja – Viceordf.
Lahti, Jere
Työvaliokunnan jäsen –
Medlem i arbetutskott
Pennanen, Jukka
Asiamies – Ombudsman
Eklin, Jukka

Jäsenet – Medlemmar
Fagnäs, Peter
Heiskanen, Kari
Hägglund, Gustav
Kuljukka, Antti
Manninen, Ohto
Puheloinen, Ari
Sihvo Sami

JP 27:n PERINNEYHDISTYS RY – FÖRENINGEN JB 27:s TRADITIONER RF

Hallitus – Styrelse
Puheenjohtaja – Ordförande
Pennanen, Jukka
Varapuheenjohtaja –
Viceordförande
Talvitie, Kari J
Sihteeri –
Sekreterare
Kiiski, Tiina

Jäsenet – Medlemmar
Ehrnrooth, Martti
Hakkarainen Arno
Liljeberg-Thronicke, Kaisa
Mikkonen, Paavo
Parkkola, Ari
Valkeajärvi, Jukka

KANSLIA: Auki ma–to 10–14. KANSLI: Öppet må–tors 10–14.

Pohjoisranta 20 A – Norra Kajen 20 A
00170 HELSINKI – 00170 HELSINGFORS

Puhelin/telefon 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Kansilan puhelimet ovat ”avoinna” kanslian aukioloaikoina. Muulloin niihin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.

Kesäpäivien osallistujat ”luokkakuvassa” hovioukeden edessä. Osallistujia oli kaikkiaan 82, mutta kuvasta puuttuu pari henkeä. Kuva Paavo Mikkonen

